

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 38 din, polletno 20 din,
četrtletno 11 din; inozemstvo 76 din
Poštno-čakovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštnine proste

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon 21-13

Cene inseratov: Cela stran
3000 din, pol strani 1500 din, četrti
strani 750 din, osminka strani 400 din
Mali oglasi posamezna beseda za
naročnika 1 din, za nenaročnika 2 din

Življenje in Vstajenje!

V prirodi je uzklilo in vzbrstelo novo življenje. Med zimo sicer ni povse zamrlo, toda skrilo se je pod varujočo snežno odejo. Ko je ta odeja opravila svojo nalogo, so jo pomladanski vetrovi kot nepotrebno razcefrali na kosce ter jo uničili. Zadnje njene ostanke sedaj preganjajo z vrhov naših hribov in gora.

Narava ne mara mrtvila. Njena naloga je življenje. Zato ga spomladi prikličje iz svojih globin, kjer so bile skrite njegove klice. Da bi bil njegov prihod v prirodo tem veličastnejši, mu pošlje v pozdrav trobentice in vijolice na prisojnih obronkih, zvončke v jarkih in mačkice na vejah.

Tudi človeku je življenje naloga. Ne da si rad v prerani grob zakopati ne svojih moči ne svojih nad. Zato hrepeni iz boleznih k zdravju, iz žalosti k veselju, iz bede in stiske k zboljšanju in sreči, iz dvoma in obupa k gotovosti in trdnemu zaupanju. Skratka: iz groba v življenje.

Pot nam je pokazal Kristus. Ta pot ga je najprej peljala na križ, ki ga je nesel na svojih ramah in na katerem je po strašnem trpljenju umrl, ko je vse bilo dopolnjeno. Ugašajoče sonce je s svojimi poslednjimi žarki ožarilo

njegovo blede telo, ki je bilo položeno Materi v naročje in nato v grob. Mar bo ta temačni dom njegovo zadnje počivališče?

Ko je tretji dan jutranje sonce s svojim svežim sijem obsvetilo bele mramorne zidove jeruzalemskega templja in njegovo zlato streho, je nebeški žarek prodril tudi v Gospodov grob na Kalvariji, iz katerega se je dvignil Gospod z božansko svojo močjo. In angel Gospodov, ki je prišel iz nebes, odvalil kamen ter nanj sedel, je rekel ženam: »Jezusa iščete Nazarečana, križanega; vstal je, ni ga tukaj« (Marko 16, 6).

Kako vesela vest! Vso njeno radost doživlja krščansko srce vsako leto, ko na veliko soboto zvečer zadonijo svečani zvonki velikonočnih zvonov, ko zaplapolajo v lahнем spomladnem vetriču zastave ter prikipi iz sproščenih grl zmagoslavna pesem: »Kristus je vstal! Aleluja!«

Kristus je premagal vse zlo, telesno in duhovno. Tudi mi bomo kos vsem stiskam in težavam z njegovo pomočjo.

Kristus je vstal.

Naš Zveličar živi! Aleluja!

Objava za zasedeno jugoslovansko ozemlje.

Glavno poveljstvo nemške vojske objavlja na temelju polnomočja vodje Reicha in vrh vnega poveljnika nemške vojske sledeče:

1. Nemška oborožena sila jamči vsem prebivalcem popolno sigurnost njihove osebe in premoženja. Kdor se ponaša mirno in lojalno, se mu ni treba bati ničesar.

2. Nasilje in sabotaza se strogo kaznuje. Kot sabotaza se smatra oškodovanje in zadrževanje žitnih pridelkov, zaloge, potrebne za vojno, uničevanje strojev vseh vrst, kakor poškodovanje uradnih objav. Pod posebno zaščito nemške vojne sile so vodovod, pilske in električne naprave, železnica, vodne naprave in umetnine.

3. Vse priprave za radiooddaje, vključeno tudi amaterske radiopostaje, prenosljivi proizvajalci toka, baterije in akumulatorji, ki se lahko uporabljajo za njihov pogon, se morajo gotovo in neodložljivo z vsem priborom oddati najbližnji nemški vojni ali mestni komandi.

Predaja ognjenega in bojnega orožja je odrejena s posebno objavo. Predstojniki občin so odgovorni za točno izvedbo.

4. Kaznuje se po vojnem sodišču:

1. Kdor se pregreši glede dolžnosti predaje oddajnih radioaparatorov, kakor ognjenega in vojnega orožja.
2. Vsak, kateri nudi pomoč vojnim osebam, katere ne pripadajo nemški vojski, na zasedenem področju.
3. Vsak, kateri nudi pomoč pri begu civilnih oseb v nezasedene oblasti.
4. Vsak, kateri prenaša vesti osebam in oblastim, katere se nanajajo izven zasedenega področja, ali katere bi škodile nemški oboroženi sili ali Reichu.
5. Vsak, kateri občuje z vojnimi ujetniki.
6. Vsak, kateri žali nemško oboroženo silo in njene poveljnike.
7. Zbiranje na ulicah, razširjanje letakov, prirejanje javnih shodov in obhodov, katerih ni predhodno odobril nemški poveljnik, kakor tudi vsako drugo protinemško udejstvovanje.

8. Nagovarjanje na prekinitve dela, zlonamerna prekinitve dela, štrajk in izključenje od dela.

5. Državne in občinske oblasti, policija in šole delajo naprej. One s tem služijo lastnemu prebivalstvu. Njihovi upravitelji so odgovorni za lojalno obnašanje napram okupacijski oblasti. Osebe, ki so v javni službi, bodo prejemale tudi naprej svoje dosežanje prejemke.

6. Vsa obrtna podjetja, trgovine in banke morajo delati naprej v interesu prebivalstva. Neutemeljeno zapiranje se kaznuje.

7. V interesu redne preskrbe prebivalstva je prepovedano vsako kopičenje blaga za vsakdanjo potrebo (vsako prekomerno kopičenje zalog). To kopičenje se more razlagati kot sabotaza. Vsak promet, ki je potreben za prekrbo prebivalstva z vsakdanjimi potrebščinami, osobito tržni promet, ne bo oviran, v kolikor to dovoljuje vojne prilike. Proizvajalci in trgovci morajo nadalje blago za vsakdanjo potrebo dati na razpolago potrošnji.

8. Povišanje cen in plač vsake vrste, kakor tudi dnin preko mere, ki je obstojala na dan zasedbe, je prepovedano, v kolikor se ne bi dovolile izrecno izjeme.

9. Kot plačilno sredstvo se mora sprejemati nemška in jugoslovanska valuta. Obračuna se po kurzu:

1 dinar = 0,05 Reichsmarke.

Uporaba kakega drugega kurza pri obračunavanju je kazniva. Zakonito plačilno sredstvo je poleg jugoslovanskih plačilnih sredstev nemški papirnati in kovani denar, izdan od Reichskreditkase. Poleg tega je v plačilnem prometu dovoljen nemški kovani novc v vrednosti 1 ali 2 pfenigov, kakor 1, 2, 5 in 10 Reichspfeningov ali Rentenpfeninga. Denar, izdan od strani Reichsbanke in Rentenbanke ter kovanci v vrednosti po 50 pfenigov in više, kateri so veljavni na področju nemškega Reicha, niso zakonita plačilna sredstva na zasedenem področju. Radi tega ne smejo biti niti predani prometu, niti sprejeti.

10. Nemški vojaki in nemški državljani plačujejo svoj nakup in naročila za delo v gotovini. Čete morejo namesto plačila v gotovini izdajati priznanice o uabavi.

Naredba o oddaji orožja!

Glavno poveljstvo nemške vojske odreja, da je treba tekom 24 ur oddati vse strelno orožje, tudi lovsko orožje, municijo, ročne bombe in eksplozivna sredstva. Oddaja

se vrši na mestni policiji. Spominsko neuporabno orožje je izvzeto. Kdor se ne bi pokoraval temu, bo strogo kaznovan, v težjem slučaju celo s smrtjo.

Glavna komanda nemške vojske.

Hrabro in složno!

Vsak čas ima svoje potrebe. To velja tudi v duhovnem oziru. Važnost sedanjega časa za usodo narodov in držav je podana po odločilnih dogodkih, ki se dogajajo. Prirodno je, da tako pomemben čas že sam po sebi vzbuja v ljudeh nekaj nemir, ki se kaj rad sprošča v vprašanja: »Kaj bo z nami?« Tuja propaganda, ki s pomočjo radia razširja neresnične, razburljive in hujskajoče vesti, ta nemir stopnjuje, da postanejo nekateri kar vrtoglavi ter vidijo ob belem dnevu strahove.

Danes je vsakomur treba hrabrosti. Hrabrost je v prvi vrsti moška čednost, ki daje možem in mladeničem moč, da se ne zbojijo nobenih zaprek, težav in groženj, pa tudi ne nobenega trpljenja, marveč se vselej in povsod z vso odločnostjo borijo za pravice svojega naroda in svoje domovine. Hrabrih mož so vredne samo hrabre žene. In takšne morajo biti naše slovenske žene in matere. Makabejsko mater proslavlja samo sv. pismo,

ker je z nadžensko, prav moško hrabrostjo darovala svoje sine za svobodo in pravice domovine in od očetov podedovane vere.

Slovenske matere, žene in neveste! Ob slovesu se je utrnila iz vaših oči marsikatera solza. To je povse naravno. To so bile solze pristne ljubezni. Prava ljubezen pa ni tista, ki samo vzdihuje in tarna. To je slabična ljubezen, ki povzroča slabost. Ko boste pisale svojim možem in sinovom, jih hrabrite, ravnajoč se po zgledu makabejske matere, ki je vlivala svojim sinovom duha srčnosti in poguma. Saj so tiste vrednote, ki so jim vaši možje in mladeniči postavljeni v službo in obrambo, dragocene vrednote. To so najvišje vrednote našega naroda in naše države.

Pravo in najpotrebnejše področje vaše hrabrosti pa bodi domače gospodarstvo. Pregovor proslavlja ženo, da pri hiši 3 ogle podpira. Sedanje razmere dajejo ženam priliko,

da v polnem obsegu izpričajo resničnost te prislovice. Njihovi skrbi je izročeno ne samo domače gospodinjstvo, marveč tudi vse gospodarstvo. Matere, žene in dekleta, pogumno zastavite vse svoje moči, da bo vsak košček zemlje obdelan, polje v redu oskrbovano, delo po vinogradih in sadonosnikih pravilno izvršeno. To ste dolžne sebi ter svojemu narodu, tako v teh težkih časih najboljše služite domovini.

Potrebna je tudi in ne samo priporočljiva medsebojna pomoč. V nekaterih hišah nedostaja delovnih moči. V drugih ni dovolj delovne živine. V tretjih manjka drugih važnih proizvodnih in gospodarskih sredstev. Tu mora drug drugemu priskočiti na pomoč. Dolžnost medsebojne podpore je zaukazana v zapovedi ljubezni do bližnjega. Tako bomo dokazali, da smo kristjani in Slovenci, če v časih težav in preizkušenj drug drugega podpiramo ter si med seboj pomagamo.

Nemčija začela vojno z Jugoslavijo!

Nemške čete so 6. aprila ob 7. uri zjutraj napadle jugoslovansko mejo na severu in ob jugoslovansko-bolgarski meji.

Nemška letala bombardirala Beograd

Nemška letala so trikrat bombardirala na veliko stvarno škodo. Tudi druga mesta širom svetne nedeljo Beograd. Bombe so povzročile Srbije so bila napadena od nemških letal.

Minister dr. Fran Kulovec umrl

V nedeljo zjutraj je postal dr. Fr. Kulovec ob priliki bombardiranja Beograda žrtev letalske bombe. Bil je takoj mrtev. Naslednik

dr. Ant. Korošca naj v miru počiva! Slava njegovemu spominu!

Letala nad našimi mesti

Od 7. ure v nedeljo zjutraj do mraka so preletavala vojaška letala Maribor, Ljubljano in Zagreb. Letala niso povzročila nad imenovanimi mesti stvarne škode.

Nenapadalna in prijateljska pogodba z Rusijo

Službeno se poroča, da sta Sovjetska Rusija in jugoslovanska vlada sklenili nenapadalni in prijateljski pakt. Pakt je bil podpisan 5. aprila in je takoj stopil v veljavo. Pakt se glasi: »Predsednik vrhovnega Sovjeta in Nj. Vel. Kralj Peter II. sta v svrhu ohranitve miru v obeh državah sklenila in podpisala prijateljski in nenapadalni pakt. Točka 1. Obe stranki se zavežeta, da se združita pri ohranjanju mira in se vzdržita vsakega napada.

Točka 2. Če je katera izmed podpisnic napadena od tretje države, se druga stranka prilagodi novim razmeram in ohrani strogo nevtralnost. Nudi ji vso diplomatsko in drugo pomoč. Točka 3. Pakt je sklenjen za dobo petih let. Če ga nihče ne odpove, se pakt avtomatično podaljša za dobo nadaljnjih petih let. Ratifikacija med SSSR in Jugoslavijo se mora izvršiti v najkrajšem času.

Vojni položaj v Afriki

Italijansko-nemški uspehi v Libiji

Našim čitateljem je znano, da je angleška vojska zasedla italijansko severnoafriško kolonijo Libijo po hudih bojih. Iz Libije ni prodirala dalje v drugo in sosedno italijansko kolonijo v severni Afriki v Tripolitanijo, ampak je obstala na puščavski meji med Libijo in Tripolitanijo.

Italijanom v severni Afriki so priskočili na pomoč Nemci z motoriziranimi oddelki, katere so prepeljali na tripolitanska tla z ladja-

mi in z letali s svojega oporišča na južno-italijanskem otoku Sicilija. Združenim Italijanom in Nemcem je uspelo v zadnjem času, da so potisnili nazaj slabejše angleške obojne straže na meji Libije. Italijansko-nemške oklopne sile so 2. aprila pregnale Angleže iz Mersa el Brege in zavzele Agedabijo v Libiji.

Dne 4. aprila je objavil stan angleške vojske, da so se Angleži odločili v očiščeni odločilnim napadom italijansko-nemških vojnih

sil, da izpraznijo glavno libijsko mesto Bengazi. Pred umikom iz Bengazija, ki se ne da braniti, so Angleži uničili vsa skladišča ter vso svojčas od Italijanov zaplenjeno vojaško opremo. Angleži tudi pristanišča v Bengaziju niso izkoriščali razen v jeseni l. 1940. Angleške vojne sile v Libiji se pripravljajo na odločilno bitko z italijansko-nemškimi motoriziranimi oddelki na lažje branljivih postojankah izven Bengazija.

Boji v Eritreji in Abesiniji

O padcu najmočnejše italijanske trdnjave Keren v najstarejši italijanski afriški koloniji Eritreja ob Rdečem morju smo poročali zadnjič.

Ker je bila utrjena postojanka Keren ključ do eritrejskega glavnega mesta Asmara in do pristanišča Masava ob Rdečem morju, so Angleži v teh dveh smereh od Kerena naprej hitro napredovali.

Eritrejsko glavno mesto Asmara je bilo zavzeto 1. aprila, pet dni po padcu Kerena. V tem kratkem času so angleški in indijski oddelki napredovali nad 140 km.

Asmara leži na 2340 m visoki planoti na železniški progi, ki veže glavno eritrejsko pristanišče Masavo z Agordatom, oziroma z Biscio. Mesto Asmara šteje okrog petdeset

tisoč prebivalcev, od katerih je kakih 10.000 Evropejcev. Mesto je bilo obdano z močnimi utrdami, ima radijsko oddajno postajo, dva izvrstna vodovoda, več modernih upravnih poslopij, vojašnic itd. Italijani so Asmaro v letih 1935 in 1936, ko so pripravljali pohod v Abesinijo, preuredili v ogromno vojaško taborišče, kar je tudi še danes. Nedaleč od mesta je tudi veliko civilno in vojaško letališče. V mestu je tudi tovarna za letala (Capronije) in za sestavo letal. Od Asmare do Masave vodi široka in popolnoma moderno urejena avtomobilska cesta, dolga 114 km. Tudi Masavo so Italijani pred šestimi leti preuredili v moderno pristanišče, kjer je dnevno mogoče izkrcati do 50 ton blaga.

Angleške čete so bile 7. aprila od Masave oddaljene 12 km.

Z zavzetjem Asmare in Masave je presekana široka in moderna avtomobilska cesta, ki vodi v abesinsko glavno mesto Addis Abebo. Odslej preostane Italijanom za umik proti Rdečemu morju samo še ena cesta, ki veže abesinsko mesto Desiji z malim pristaniščem Asab ob Rdečem morju.

Na tem področju je delovanje angleškega letalstva nenavadno živahno.

Addis Abeba zasedena

Na cvetno nedeljo so zasedle južnoafriške čete abesinsko prestolnico Addis Abebo, katera se je predala brez boja. Italijani še držijo nekatere močnejše postojanke krog Tanskega jezera in med temi je mesto Gondor.

Po Jugoslaviji

Razpust senata. S kraljevim ukazom od 1. aprila 1941 je bil razpuščen naš senat. Z omenjenim dnevom so prenehali mandati vseh dosedanjih senatorjev, imenovanih od kralja, kakor tudi izvoljenih ter njihovih namestnikov. Poseben kraljev ukaz bo določil dan volitev in dan sklicanja senata.

Dr. Maček prisegel in prevzel mesto prvega podpredsednika vlade. Voditelj Hrvatov dr. Maček je prispel 4. aprila v Beograd, kjer je prevzel po prisegi mesto prvega podpredsednika vlade. Pred prevzemom podpredsedniških poslov je izjavil dr. Maček med drugim tole: »Kristijan sem in spomnil sem se besed Kristusovih: Blaženi tisti, ki grade mir, ker se bodo sinovi božji imenovali. Ču- tim dolžnost do naroda, ki mi že deset let izkazuje zaupanje, da poskusim vse, da se reši mir, ta največja dobrina človeštva.«

Nov vrhovni inspektor jugoslovanske vojske. Knez Pavle je zavzemal mesto vrhovnega inspektorja naše vojske. Ker je knez odpo- toval v Atene, je bil postavljen za inspektorja

naše vojske vojvoda Bojovič. Vojvoda Bojovič je star 83 let. Postopoma je zavzemal položaje v vojski in je poveljeval v mirnem času pehotnemu polku, pehotni brigadi, divizijski oblasti, konjeniški diviziji in četam novih odredov. Že v vojni 1876 je bil kot gojenec vojaške akademije v štabu vrhovnega poveljstva. V vojni 1914—1918 je bil poveljnik I. armije. Vojvoda je napisal več knjig in učbenikov iz vojaške stroke in slovi kot vojaški strokovnjak doma in v inozemstvu.

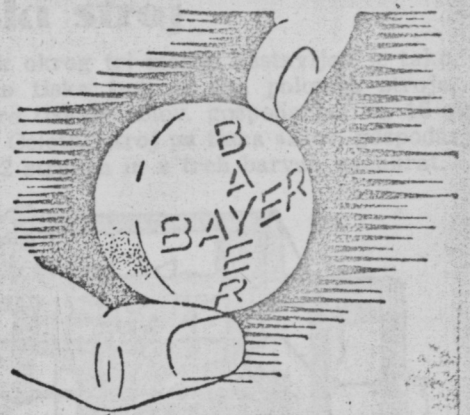
Naše prestolnice proglašene za odprta mesta. Z uradne strani smo pooblaščenji objaviti naslednje: V vrsti ukrepov, ki jih narekuje današnji položaj, je kr. vlada sklenila, da bodo v primeru, če bi naša država bila v vojnem stanju, mesta Beograd, Zagreb in Ljubljana proglašena za odprta in nebranjena mesta. Če bi miroljubni napor, ki jih izvaja kr. vlada, ne dovedli do zaželenega uspeha in če bi nastopilo vojno stanje, bo kr. vlada gornji sklep po običajni poti sporočila vsem prizadetim vojskujočim se državam.

Novice iz domačih krajev

Predsednik mladinske KZ doktor. Dne 1. aprila je bil na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani promoviran za doktorja modroslovja g. Ludovik Puš, referent za združništvo in kmet. organizacije pri kmet. oddelku kr. banske uprave. Dr. Pušu k doseženemu velikemu uspehu čestitamo z željo, da bi še nadalje s svojim delom in po-

žrtvovalnostjo koristil narodu in domovini, zlasti pa kmečkemu stanu, ki mu je že doslej posvetil svoje sposobnosti. Naj bo tudi njegovo bodoče delo polno blagoslova, da bo moglo roditi bogat sad.

Duhovniške vesti. Postavljen je za provizorja v Poljčanah g. Petančič Franc, kaplan istotam. Prestavljeni so sledeči

Vsakdo ve
da je

ASPIRIN

sredstvo proti hripi in prehladu. Pri kupovanju treba paziti, da je vsak zavitek in vsaka posamezna tableta obeležena z „Bayer“-jevim križem. Nikoli ne pozabite, da Aspirina brez „Bayer“-jevega križa, ni!

Oglas rep. pod B. br. 7257 od 23. marta 1940.

gg. kaplani: Božič Božidar iz Šmartnega na Paki k Mariji Snežni; Krajnc Jožef od Marije Snežne na Prihovo; Feguš Alojzij iz Prihove v Koprivnico; Petančič Martin iz Koprivnice v Šmartno pri Slov. Gradcu; Poteko Pankracij od Sv. Magdalene v Mariboru v Šmartno na Poh., Orešnik Franc, III. kaplan pri Sv. Magdaleni v Mariboru, za II. istotam; Kač Franc iz Trbovelj k Sv. Magdaleni v Mariboru; Volasko Adolf, III. kaplan v Trbovljah, za II. istotam; Štancer Avguštin od Sv. Petra pod Svet. gor. v Trbovlje; Kovačič Anton od Sv. Petra pri Mariboru v Dravograd. Upokojen je g. Cilenšek Alojzij, župnik v Poljčanah. Začasno nezasedeno ostane mesto kaplana v Šmartnem na Paki in pri Sv. Petru pod Svet. gor.

Usodepoln padec iz avtobusa. 16 letna dijakinja Hedvika Hohl, ki stanuje v Studencih pri Mariboru, je padla iz mestnega avtobusa in je dobila pri padcu pretres možganov. Radi nesreče ne zadene šoferja nobena krivda.

Lepjljiva tekočina, past za žuželke. Povsod v naravi vlada neusmiljena borba za obstanek in celo rože, ki se nam zde tako lepe in nežne, so pogosto najokrutnejše morilke. Vsa živa bitja so v neprestani borbi med seboj in tej neusmiljeni borbi se pridružujejo tudi rastline. Nekatero gredo tako rekoč v boj, nastavljajo zanke, organizirajo stražo, imajo celo ujetnike, ki jih počasi požro. To črno delo opravljajo največkrat njihovi listi ali cvetne čašice. Ena izmed takih okrutnih rastlin je cvetica s pesniškim imenom »sončna roža«. Njeni živorožni cveti privabijo nič hudega slutečo žuželko, jo zagrabijo in uboga žuželka se nahaja naenkrat v lepjljivi tekočini. Začena se obupna borba za življenje in smrt. Žu-

Podkrajški Judež

Povest iz domačih hribov

»Oče, prisežem lahko... Kar pravim, je tako resnično, kakor resnično pred vami stojim... Tonč je nedolžen. — Pa meni tako ne verjamete. Poklicala bom pričo... Mohor je bil zraven, vse je videl, kako je bilo. Naj vam on potrdi, da sem resnico povedala.«

S temi besedami je zagrabila vrč in je šla. Uro pozneje je imel Nadvornik pomenek s hlapcem Mohorjem, nato pa vpričo hlapca še s svojim sinom Petrom. Nobenega krega ali vpitja ni bilo čuti, biti pa je moralo presneto zares; kajti takega še Nadvornika niso videli, kakor je bil ta večer. Gledal je mrko, med večerjo ni spregovoril ne besede — zaradi tega si tudi od družine ni nihče upal spregovoriti; Petra pa ta večer sploh ni bilo na spregled.

Drugo jutro je Nadvornik poklical Julko v svojo izbo. Gledal je še prav tako mrko kakor sinoči, glas pa mu je donel čudno zamolklo.

»S Petrom sem opravil,« je začel. »Kaj ga čaka, že ve: ne bo dobil on domačije, dal jo bom zapisati Pavlu, svojemu mlajšemu in pridnejšemu sinu... Zdaj pa imava še midva besedo.«

Dekletu je srce sicer trepetalo, stala pa je trdno pred

očetom in mu gledala brez strahu v oči. Oče je začel zopet s hripavim glasom:

»Najprej bi rad vedel, zakaj je ta norec Judežev vzel krivdo nase.«

Hči je molčala.

»Govori!« se je zadr. »Zaradi mene tega ni storil, zaradi Petra tudi ne; torej se je moglo le zaradi tebe zgoditi.«

»Hotel je našo hišo obvarovati sramote,« je rekla.

»Tako, tako, ti to natanko veš, kaj?« je dejal pogljiivo in se spet zadr: »Kaj njega naša hiša briga?«

»Storil je to iz hvaležnosti, ker sem mu nekoč pomagala.«

»Tedaj si mu morala pa pošteno kaj pomagati, ha?«

»Je že dolgo od tega; obljubila sem, da bom molčala o tem.«

»Aha, to je menda tista zgodba pri Hudičevem grabnu... Ali ti je za kaj drugega tudi še dolžen zahvalo?«

Julka na to ni odgovorila.

»Torej še zmeraj tajiš? To je tvoja reč. Moja reč pa je, da ti ukažem, kaj ti je storiti... Poslušaj! Najprej ti rečem, da bodi tiho o vsem in ne črhni ne besede o tej nesreči — tudi materi ne!«

»Da, materi še najmanj, ker bi jim to žalost radu prihranila.«

»Še manj sme v fari kdo o tem kaj izvedeti.«

»Jaz ne bom spletna marnjev; bodite brez skrbi!«

Prometna nesreča. V Hočah pri Mariboru se je zaletel z motorjem v drevo Jožef Molec in obležal nezavesten s počeno lobanjo. Z razbito lobanjo obležal mrtev. Štefan Bauman iz Stražgojncev v občini Cirkovce na Dravskem polju se je peljal na motorju iz Slov. Bistrice proti Pragerskem. Naenkrat je izgubil oblast nad vozilom in se je prevrnil v bližini potoka Devina. Pri padcu je udaril z glavo ob motor in obležal mrtev.

Nesreča tovornega avtomobila. Na cesti pri št. Janžu na Dravskem polju se je prevrnil tovorni avtomobil, ko se je izognil neki koleškari. Pri tem se je hudo poškodoval po obrazu in si zlomil roko 24 letni delavec Avgust Golob iz Maribora. Zdravi se v mariborski bolnišnici.

Smrtno ponesrečil pri podiranju drevja. V Kicarju pri Ptujju je pri podiranju drevja smrtno ponesrečil 42 letni Franc Pegan. Padajočemu drevesu se je prepozno umaknil in mu je deblo tako razbilo lobanjo, da je obležal na mestu mrtev.

Posestnik ob štiri prste. Slamozreznica je odrezala štiri prste na roki 35 letnemu posestniku Francu Klepeju iz Kamnice pri Teharjih.

Posledica zaleta motociklista v avto. V št. Vidu nad Ljubljano se je zgodila 3. aprila na večer huda prometna nesreča. Jože Cuderman v Škofji Loki zaposlen mizar, se je peljal omenjenega večera z motorjem iz Škofje Loke proti Ljubljani. Zadaj je sedel na motorju 26 letni mizar Alojzij Švigelj iz Guncelj pod Šmarno goro, ki je tudi na delu v Škofji Loki. Na cesti v št. Vidu je zadel Cuderman z motociklom z vso silo v potniški avto, ki je stal ob cestnem jarku, in je bila cesta sicer prosta. Pri silovitem trčenju si je zlomil Cuderman desno nogo pod kolonom tako, da so kosti štrlele ven, zlomil pa si je še tudi desno roko v zapestju. Nevarno si je strl desno nogo pod kolonom. Cudermanov spremljevalec Alojzij Švigelj. Poškodovana so spravili v ljubljansko bolnišnico.

Posestnik umrl radi opeklin. Posestnik Alojz Bajec iz Moravč pri Sv. Križu nad Litiijo je pripravljaval petrolejko. Ko je nalival vanjo mešanico z bencinom, se je preveč približal z gorečo svečo. Tekočina se je vnela in prišlo je do eksplozije. Bajec je dobil tako hude opekline, da jim je podlegel v ljubljanski bolnišnici.

Birmovanje v letošnjem letu. I. V dekaniji Dravograd v nedeljo, 27. aprila, pri Sv. Janezu Ev. v Dravogradu. II. V dekaniji Slovenska Bistrica: 1. v torek, 29. aprila, pri Sv. Miklavžu v Majšpergu; 2. v sredo, 30. aprila, pri Sv. Andreju v Makolah; 3. v

»Dobro. Drugo, kar ti pravim: tvegaj se tega človeka, tega Judeža, in se zanj ne zmeni nikoli več! Po pravem bi kaj takega Nadvorski hčeri ne bilo treba ukazovati. Toliko časti bi morala sama imeti, da bi se ne spuščala v pogovor s takim lumpom in kaznjencem.«

»Tonč ni lump! Zaradi nas je zaprt.«

»Sakrabort! — Bil je vse življenje lump in potepuh. Če pri tej reči ne, pa je že prej stokrat zaslužil, da ga vtaknejo v luknjo. Sodnikom sem pošteno in po pravici povedal, kak lump je — moja krivda ni, če je dobil samo pet let.«

»Kaj? Kaj? Vi ste ga še noter tlačili?« je kriknilo dekle. »Oče, to je vnebovpijoča krivica.«

»Sakrabort!«

»Tonč si je na vse pretege prizadeval, da bi postal pošten človek. Pa vi mu ne privoščite, da bi bil priden, ne date mu, da bi prišel k sebi. Bil bi si kaj boljšega zaslužil.«

»Zaslužil? Kaj pa?«

»Vi bi morali krivico popraviti, ki jo zaradi nas, zaradi našega Petra, trpi.«

»Mi mu nismo storili krivice. Saj se je sam obtožil.«

»Mi pa imamo korist od tega. Našo čast je rešil.«

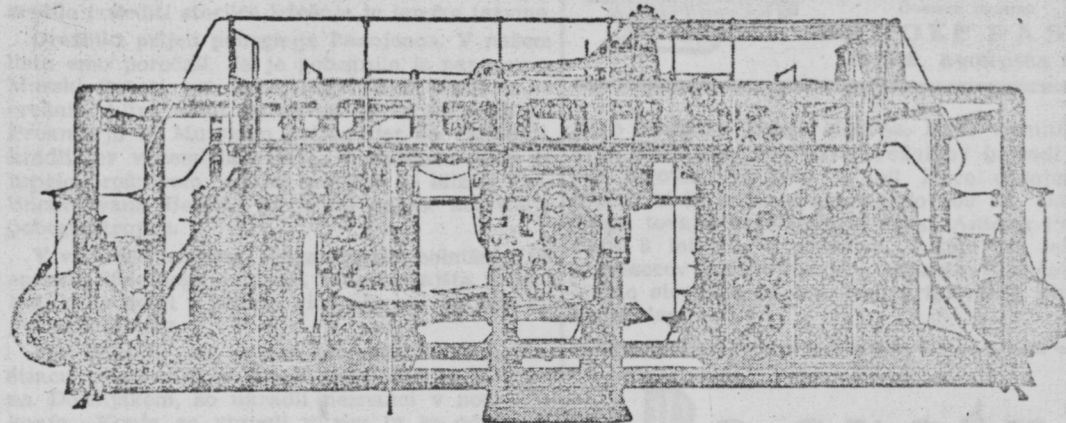
»Nihče ga ni prosil, zato mu tudi nismo ničesar dolžni... Mu tudi ne bo prišlo na misel, da bi od mene kaj zahteval. Se bi tudi pošteno uredil! Ko bo prišel iz

Novi rotacijski stroj

Današnja številka »Slov. gospodarja« je tiskana na novem rotacijskem stroju Tiskarne sv. Cirila.

Ta stroj se imenuje rotacijski, to je okroglo-tiskarski stroj, ker je plošča, s katere se ti-

visok okrog tri metre. Sestavljen je tako, da lahko tiska tudi le ena polovica stroja, ki zmora tiskati »Slov. gospodarja« na 16 straneh. Celotni stroj pa tiska »Slov. gospodarja« na 32 straneh in v treh barvah naenkrat.

ska, okrogla. Imamo tudi ploskovne tiskarne stroje, toda ti nikdar ne morejo doseči iste hitrosti tiska, kakor rotacijski. Pri ploskovno tiskarskih strojih se tiska lahko kar od ploskovno postavljenih in urejenih črk, dočim se črke v okroglo ploščo postaviti ne dajo, zato je treba posebne naprave, kjer se iz ploskovnega stavka na poseben azbestni papir odtisne stavek, ta da v stroj za odlivanje plošč, ki je prav tako nov. To odlivanje dosežemo s pomočjo raztopljenega svinca, kateremu je primešan cin in antimon. Te vlite plošče se nato pritrdijo na rotacijski stroj in se časopis tiska s teh plošč.

Rotacijski stroji so bili prvenstveno sestavljeni za tisk časopisov, ki so imeli velikanske naklade. Izumil jih je tovarnar tiskarskih strojev Koenig, Würzburg. Po njem se še sedaj imenuje tovarna, ki je tudi naš stroj dobavila: Koenig & Bauer, Würzburg, skrajšano Koebau.

Naš rotacijski stroj ima 33.000 kg teže, za fundament smo morali kopati dva in pol metra globoko in nato zabetonirati, da smo mu dali trdno podlago. Dolg je devet metrov in

Ta stroj stane veliko premoženje! Nikdar niso ti stroji izkoriščeni dobičkanosno, ker je pri njih glavno to, da svojo nalogo izvršijo v čim krajšem času. Rotacijski stroj mora posebno pri dnevnikih v najkrajši dobi dati ves list, da gre ta čimprej v roke čitateljev. Dnevnik ne more tiskati nekaj danes, nekaj jutri, ali nekaj dopoldne in nekaj popoldne. Naš stroj zmora dati 14.000 izvodov »Slov. gospodarja« z 32 stranmi na eno uro. Tiskal bo dve uri in pol, potem bo pa stal ter čakal na drugo delo. Če bi naš stroj tekkel vsak dan šest ur, bi natiskal vsak dan en vagon časopisov. Vemo, da ne bo nikdar tako zaposlen, ker ni tako zaposlen sploh noben rotacijski stroj. Želimo le, da bi bil vsak dan zaposlen vsaj dve uri, pa bo dobro služil svoji nalogi.

★

Radi sedanjih razmer je osebje v naši tiskarni tako skrčeno, da nam ni bilo mogoče izdati napovedane 32 strani obsegajoče jubilejne številke. Slavnostna številka za 75 letnico »Slov. gospodarja« bo izšla pozneje, ker je gradivo za njo pripravljeno.

četrtak, 1. maja, pri Sv. Filipu in Jakobu v Laporju; 4. v petek, 2. maja, pri Sv. Križu v Poljčanah; 5. v soboto, 3. maja, pri Sv. Martinu na Pohorju; 6. v nedeljo, 4. maja, pri Sv. Jerneju v Slovenski Bistrici; 7. v ponedeljek, 5. maja, pri Presv. Trojici v Gornji Polskavi. III. V dekaniji Mežiška dolina: 1. v nedeljo, 11. maja, pri Sv. Jakobu v Me-

žici; 2. v ponedeljek, 12. maja, pri Sv. Ožbaltu v Črni; 3. v torek, 13. maja, pri Sv. Magdalen v Javorju; 4. v sredo, 14. maja, pri Devici Mariji na Prevaljah. IV. V dekaniji Slov. Konjice: 1. v soboto, 24. maja, pri Materi božji na Prihovi; 2. v nedeljo, 25. maja, pri Sv. Janezu Krstniku v Čadramu; 3. v ponedeljek, 26. maja, pri Sv. Lovrencu v

luknje, ga bom dal pod kuratelo postaviti, da ne bo mogel kake neumnosti napraviti. Potem bo vedel, koliko je ura.«

»To bo vaša zahvala za to, da je odvrnil sramoto od naše družine in da se je dal namesto našega Petra obsoditi?«

»Tiho bodi, sakrabort! Zakaj je to storil, to je čisto njegova reč! — Nam ni mar. Pozabilo se bo. Mi se ne bomo menili zanj.«

»Če se vi ne boste menili zanj, se bom jaz.«

»Kaj? Ti prevzetnica, ti grda!«

»Moja dolžnost je, da pomagam ubogemu, zapuščenemu človeku.«

»Dolžna si, da ubogaš očeta.«

»V vsem, kar je prav. — Kar ste pa storili Tonču in mu še delate, je krivica in brezsrčnost.«

»Peklenska strela, kaj takega upaš reči!«

»Govorim, kar je res in delam, kar je prav.«

»Ničesar ne boš storila, niti z enim prstom ne boš genila, tega človeka boš prezirala ter nanj pozabila!«

»Krivico in krivdo na njem bom popravila, kolikor ju morem.«

»Ti torej kljubuješ očetu?«

»Ne, jaz delam le to, kar mi narekuje vest.«

»Torej ne boš ubogala?«

»V tej zadevi ne!«

želka se vedno bolj pogreza v rdečo cvetočo čašo, dokler popolnoma ne izgine v njej. Brez števila je sredstev, ki se jih poslužujejo »žuželkojedne rastline«, da uničijo svojo žrtev. Nekatere jih zadavijo, druge zadušijo. Glad ima v tej večni borbi za življenje povsod iste zakone...

Prva letalka. Prva ženska, ki se je dvignila z letalom v zrak, je bila Američanka, gospodična Edith Druce. To se je zgodilo leta 1908. v francoskem mestu Le Mans. Edith Druce je tvegala prvi ženski polet na majhnem lesenem letalu tvrdke Wright, ene prvih letalskih tovarn na svetu. Vodil ga je lastnik Wilbur Wright sam. Letalo se je majavo dvignilo z zemlje, se povzpelo do višine 100 metrov in je ostalo cele tri

Blagoslovljene velikonočne praznike

želita svojim cenjenim, naročnikom, čitateljem, prijateljem in oglaševalcem
uredništvo in uprava »Slov. gospodarja«

Stranica; 4. v torek, 27. maja, pri Sv. Mariji v Špitaliču; 5. v sredo, 28. maja, pri Sv. Petru v Žičah; 6. v četrtek, 29. maja, pri Sv. Duhu v Ločah; 7. v petek, 30. maja, pri Sv. Jerneju pri Ločah; 8. v nedeljo, 8. junija, pri Sv. Juriju v Slov. Konjicah; 9. v ponedeljek, 9. junija, pri Sv. Egidiju v Zrečah; 10. v torek, 10. junija, pri Sv. Konigundi na Pohorju. V. V. dekaniji Vuzenica: 1. v nedeljo, 15. junija, pri Sv. Nikolaju v Vuzenici; 2. v ponedeljek, 16. junija, pri Sv. Lavrenciju v Vuhredu; 3. v torek, 17. junija, pri Sv. Jerneju v Ribnici na Pohorju.

Bela zastava na poslopju policijskih zaporov v Mariboru. Dne 8. aprila je vihrala na poslopju policijskih zaporov v Mariboru, kateremu pravijo »Pri Grafu«, bela zastava, ki je naznanjala, da so bili ta dan prazni. Omenjena bela zastava je za Maribor, ki je važno obmejno mesto, redka prikazen.

Elektrika v Obsotelski dolini. Iz Bizeljskega poročajo: Kralj. banska uprava nam bo v par tednih oskrbela napeljavo električnega voda. Vse ljudstvo pozdravlja ta prepotrebni korak kr. ban. uprave. Sicer smo oddaljeni od večjih slovenskih središč, vendar smo take napeljave vredni, ker bizeljska občina izvozi letno vina, ki da naši banovini nad en milijon in sto tisoč dinarjev banovinske trošarine (računano po lanski slabi vinski letini!). Upamo, da bo elektrika prinesla v obsotelsko dolino tudi kako industrijo, ki bi dala kruha našim revnejšim slojem, ki morajo sedaj za njim v Zagreb, kjer se narodno in versko izgublja.

Škofjo Loko je zadnjo soboto, 29. marca, obiskala prva nevihta s točo. Vsekakor zelo redek pojav v tem času, ko še imamo snega v planinah dovolj za smučarje.

Velika tatvina svinca. Na železniški postaji Tezno pri Mariboru je bilo pokradenega iz vagonov za 22.000 din svinca. Orožniki so izsledili ter prijeli tatove in one, ki so kupovali ukradeni svinec.

Vlom v mesnico. V mesnico mesarja Valentina Smodeja na Pobrežju pri Mariboru je bilo vlomljeno in odnešenih šunk ter klobas za 5000 din.

Hitro izsledena tatova. Preteklo nedeljo je bil okraden Franc Filipič, posestnik na Desnjaku pri Ljutomeru. Tatovi so mu odnesli vse svinjsko meso. Omenjeni posestnik je bil že lani okraden, ko so mu tatovi prav tako odnesli vse meso ob priliki birmovanja v župniji Cezanjevci pri Lju-

tomeru. Sedaj se je orožnikom iz Ljutomera posrečilo izslediti storilce letošnje in lanske tatvine.

Orožniki prijeli pobeglega kaznjence. V našem listu smo poročali, da je pobegnilo iz zaporov v Murski Soboti pet kaznjencev. Dva begunca so crožniki hitro imeli, ostali pa so se razpršili po Prekmurju in Murskem polju, kjer so vlamljali, kradli ter vznemirjali ljudi. V zadnjem času je uspelo orožnikom, da so aretirali v bližini Belčincev Ivana Beleca, ki je bil nekak kolovodja pobegle trojice.

V vinotoču zaboden. V mariborsko bolnišnico so spravili 26 letnega dninarja Franca Gajšta iz Makol, ki je dobil v nekem vinotoču pri Majšperku pet zaboljajev.

Par konj in voz so mu ukradli. Martinu Krštincu, posestniku v Bereči vasi, občina Metlika na Dolenjskem, so ukradli neznanci v noči dva konja. Konja so vpregli v voz in se odpeljali. Krštinec je oškodovan za 15.000 din.

Obsodba po 26 ur trajajoči obravnavi. V Ljubljani je bil 2. aprila po 26 ur trajajoči razpravi obsojen tolovaj Tone Hace in njegovi pomagači ter sokrivci. Hace je dobil dosmrtno ječo radi umora sotovariša Rudolfa Aupiča in radi usmr-

† Dr. Fran Kulovec

minute v zraku. Ko je pristalo, so priredili pogumni letalki navdušene ovacije. Njeno ime je bilo objavljeno v vseh časopisih, prva ženska, ki se je dvignila z letalom v zrak, je postala najpriljubljenejša junakinja sveta. Ni dolgo od tega, ko je priredila neka ameriška letalska družba letalski dan v Njujorku. Pri tej priliki se je spomnila prve letalke in jo je povabila na »spominjski izlet«. Nudila ji je velikansko moderno potniško letalo za polet nad Njujorkom. Edith Druce je vabilo ljubeznivo in hvaležno sprejela. Ko je letalo krožilo nad nebotičniki, je postala naenkrat zaskrbljena. Vsa blede je napisala na listek nekaj besed in jih izročila pilotu. To so bile besede prve junakinje zraka: »Ne tako hitro,

»Gromska strela!« je rohnel stari. »Sedaj je pri kraju z nama. Poslušaj sodbo. Poberi cape in zapusti hišo. To ti velevam jaz.«

»Oče!« je kriknilo prebledelo dekle.

»Nič oče! Jaz bom že vsem pokazal, kdo je gospodar v hiši,« je divje vpil Nadvornik.

»Zapustiti moraš mojo hišo, še danes, takoj! Kar rečem jaz, stoji. Tekom ene ure ne maram ničesar več videti od tebe. Poberi se!«

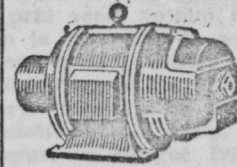
Za trenutek je oklevalo dekle, nato pa je dvignila glavo: »Bog s teboj, oče!« in odšla.

Uro pozneje je zapustila Nadvornikova hči očetovo hišo s svežnjem pod pazduho.

12.

Čas je hitel svojo pot. Skoro tri leta je prebil Judež v moški kaznilnici v Mariboru. S pokorščino in z resnim, mirnim obnašanjem si je tako pridobil zaupanje kaznilniškega ravnatelja, da mu je začel ta počasi naklanjati razne udobnosti. Razen lastne delavnice je imel posebni spalni prostor in se je smel mnogo bolj prosto gibati, kakor pa drugi kaznjenci. Za te predprave pa je šla zahvala še kaznilniškemu kuratu, gosp. Martinu, ki se je zavzel za njim s pravo očetovsko dobrotljivostjo. Njemu je razodel pri spovedi svojo skrivnost in od njega je prejel

DOBAVLJA- POPRAVLJA

molore
in vse vrste električnih strojev
Domača tovarna
RUDOLF PASPA
Zagreb, Koturaska 69

tivte orožnika Ivana Medena. Radi vlomnih tatvin, poskusne usmrtilive orožnikov in radi ropu pri trgovki Ahlinovi je bil Hace obsojen na kazni, ki bi znašale skupno do 159 let. Od njegovih tovarišev je prisodil senat Antonu Pestotniku 3 leta in 6 mesecev, Žužetu tri leta in 8 mesecev robije, krojaču Mihaelu Kovačiču pa 1 leto strogega zavora radi prikrivanja ukradenega blaga.

Posvetu

Nenadna smrt madžarskega ministrskega predsednika in nova vlada. Madžarski narod in vse tuje prijateljke Madžarske je iznenadila 3. aprila vest o nenadni smrti ministrskega predsednika grofa Pavla Teleky. Madžarska vlada je izdala o smrti predsednika vlade grofa Telekyja poročilo, v katerem pravi, da se je prvotno mislilo, da ga je zadela kap, pozneje pa se je izvedelo, da si je sam končal življenje, ker je bil preveč občutljiv za vse, kar se je dogajalo v zadnjem času okoli Madžarske in ga je še tlačila skrb zaradi hude bolezni njegove žene. Rajni grof je bil s pred kratkim preminulim madžarskim zunanjim ministrom grofom Štefanom Czakyjem prijatelj Jugoslavije, s katero je sklenil pogodbo trajnega prijateljstva. Teleky, ki je užival doma in v inozemstvu velik ugled, je bil svečano pokopan 7. aprila. Koj po smrti ministrskega predsednika je odstopila celokupna vlada. Regent Horthy je poveril predsedstvo nove vlade dosedanjemu zunanjemu ministru Bardossyju, ki je obdržal tudi zunanje ministrstvo. Sestava ostale vlade je ostala neizpremenjena.

Zaplemba nemških in italijanskih ladij v obeh Amerikah. Severna in Južna Amerika sta odredili v minulem tednu zasego nemških in italijanskih trgovskih ladij, katere so se zatekle v ameriška pristanišča, ker jih je doletelo vojno stanje na odprtem morju. Najprej so bile zasežene na odredbo predsednika Rossevelta nemške in italijanske ladje po pristaniščih Združenih držav. Zgledu Združe-

marsikatero tolažbo, pa tudi namigljaje, kako bi lahko izkoristil prestajanje kazni v veliko korist za življenje. Pod načrtnim verskim vodstvom je popolnoma dozorel značaj mladega moža in se je istočasno pojeklenil s trpljenjem ječe. Z velikim veseljem se je oklepala dela. Ker je kazal zanimanje za strugarstvo, so ga zaposlili v stružnici, kjer si je pridobil sčasom tako spretnost, da je izgotavljal prave umetniše. Pri tem pa ni zaslužil samo lepega denarja, katerega so zanj nalagali, ampak mu je tudi hitreje mineval čas. Nikdar mu ni bilo dolgčas. Nekako domotožje je občutil, kadar je mislil na Julko, Nadvornikovo hčerko. Pri teh spominih je bil večkrat do smrti žalosten. Za njo je doprinesel veliko žrtev, njena podoba je stala vedno živo pred njim; pa on ne bo nikoli mogel govoriti z njo niti besedice, ne bo je videl nikdar več. Nikoli se ni kesal koraka, katerega je storil za njo, nasprotno, očitno ga je veselilo, da je zamogel storiti za dekleta nekaj velikega in težkega; njegov najljubši sen je bil, da se bo spominjala Julka nanj s spoštovanjem in hvaležnostjo, morda celo z ljubeznijo. Samo nekaj bi bil rad zvedel od nje. Odkar je bil zaprt, se ni dotaknila njegovega ušesa nobena novica iz domačega kraja in noben pozdrav. To ga je bolelo in večkrat se ga je oprijelo vroče hrepenenje po kaki vesti.

Nekega lepega poletnega jutra — bilo je v tretjem letu prestajanja kazni — so ga poklicali v sobo za obisko.

nih držav so sledile Mehika, osrednje in južne ameriške države. Zasega je bila izvedena na podlagi ameriškega zakona, ki prepoveduje uničenje ali pokvarjanje ladij tujih držav, ki so se zatele pred vojno v ameriške luke. Oni nemški in italijanski mornarji, ki so skušali ob odredbi zasege ladje zažgati ali

pokvariti ladijske stroje, so bili aretirani in bodo obsojeni radi teh dejanj. Ker gre pri omenjeni zasegi za večje število nemških in italijanskih trgovskih ladij, sta vložili Italija in Nemčija zaradi plenjenja njenih ladij protest v Washingtonu, katerega je Amerika zavrnila.

opravljal v Slov. Bistrici tajnik Sreskega odbora mariborskega gosp. Martin Pravidč. Občni zbor je poslovodnemu predsedniku gosp. Repniku Josipu izkazal toplo zahvalo za njegovo večletno vzorno, aglino in požrtvovalno delovanje v prid vsem vojnim žrtvam Slov. Bistrice ter jim je jako žal, da se je umaknil s predsedniškega mesta. Volitev ni bilo, ker se je izvedla priključitev v Maribor, pač pa so bili izvoljeni štirje delegatje za Oblastno skupščino, in sicer sledeči: Repnik Josip, Terčič Vincenc, Pibrovec Avgust in Margoč Ivan. Za poverjenika pa je bil izvoljen gosp. Pibrovec Avgust iz Slovenske Bistrice.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Najstarejša ženska v mariborski okolici umrla. V Razvanju pri Mariboru je poklical Bog k sebi sredi minulega tedna prevžitkarico Elizabeto Hofer, ki je čakala izredno starost 95 let in je bila najbrž najstarejša ženica v mariborski okolici. Njen že davno rajni mož je bil zadnji daljnji sorodnik znamenitega tirolskega junaka Andreja Hoferja. Rajna je imela dva sina, ki sta pa padla v svetovni vojni. Preživljala je svoja prevžitkarska leta pri Ivanu Visočniku v Razvanju, kojega ženi je rajna bila babica. Hoferjeva je bila pokopana ob veliki udeležbi na pokopališču hoče podružnice Sv. Mihaela v Razvanju. Najstarejši mariborski okolčanki svetila večna luč!

Umrl je dober obmejni posestnik pri Sv. Ani v Slov. goricah. V ponedeljek, dne 24. marca t. l., smo ob lepi udeležbi pokopali kmeta Janeza Holer, p. d. Perko-Spindler iz Draženvrha. Z marljivostjo, varčnostjo in vztrajnim delom si je ob strani svoje ljubeznive žene ustvaril prav lepi kmetijski dom. Zavratna jetika mu je v najlepši dobi utrjala nit življenja. 49 let star se je preselil v še lepši in boljši dom. — Naj v miru počiva! Blagi ženi in otrokoma iskreno sožalje! Pogrebci so darovali za novo bogoslovje 55 din!

Počivaj v miru, blagi mož! Poročilo od Sv. Antona v Slov. goricah. Dne 30. marca smo sprejeli k večnemu počitku daleč okrog znanega Zepa na Vanetini, Jožefa Kramberger, v 54. letu starosti. Rajni je bil dolga leta na-

ročnik »Slov. gospodarja«, dober in skrben gospodar, posebno zgleden družinski oče, ki je žrtvoval za svoje vse, celo svoje zdravje in nazadnje življenje. V svetovni vojni se je zaobljubil, da po srečni vrnitvi postavi kapelico v čast rožnovenski Mariji. Z velikimi žrtvami je storil to in še oskrbel kapelico zvon, katerega se sliši daleč naokrog, in je že mnogim zazvonil ob ločitvi s tega sveta. Kako je bil rajni vnet za čast božjo, se vidi iz tega, da je vsako nedeljo ali praznik zjutraj ob pol 5. uri zvonil sam, da je budil sosede in okoličane, da je treba v cerkev. Kako zelo je ljubil Marijo, vedo tisti, ki so vsako leto poročali z njim, ko je bil vodnik romarjev 31 let na Sladko goro. Tega romanja ni nobeno leto opustil, čeravno zadnja leta ni bil več trdnega zdravja. Bil je samouk ter napravil vse, kar se rabi pri gospodarstvu, marsikdo ga bo pogrešal, ker je rad pomagal velikokrat brezplačno pri nujnih popravilih. Bil je član apostolstva mož in fantov ter se redno udeleževal mesečnega prejetanja sv. zakramentov, če ni bilo mogoče doma v farni cerkvi, pa tam, kjer je bil zaposlen. Da je bil zelo priljubljen, je pokazal njegov pogreb, ko so ga možje in mladeniči apostolstva in sploh številni farani, med njimi orožniški komandir z županom spremili k zadnjemu počitku. Vič. g. župnik je ob grobu zelo lepo orisal življenje in skrb pokojnega za družino in čast božjo. Tebi, dragi Zep, bodi ljubi Bog stoterni plačnik, žalujoči ženi in peterim otrokom pa naše sožalje. Počivaj v miru!

Dopisi

Slovenjebistriški okraj

Slov. Bistrica. V nedeljo, dne 30. marca t. l., se je vršil dopolne v Slovenski Bistrici v kino prostorih gosp. Avguščina letni občni zbor Krajevne odbora U. V. L., katerega se je udeležilo lepo število vojnih žrtev celega okraja Slovenske Bistrice. Občni zbor je vodil zastopnik Oblastnega odbora iz Ljubljane gosp. Franc Preša. Zastopana pa sta bila tudi na občnem zboru delegata iz Maribora gg. Geč Franjo in Martin Pravidč. O celotnem poslovanju je podal poročilo poslovodni predsednik g. Repnik, iz kojega se je posnelo, da ima tamkajšnji Krajevni odbor 196 članov in članic. Blagajniško poročilo izkazuje dohodkov 8005.15 din in izdatkov

6.466.50 din. Občni zbor je vso poročilo soglasno odobril in vzel na znanje. Sklenjeno je bilo tudi, da se ustanovi zdravstvena zadruga, katera bo marsikateri vojni žrtvi velika socialna pomoč. Z malenkostno članarino mesečno 5 din bodo imele vojne žrtve brezplačnega zdravnika in zdravila. Končno se je sklenilo, da se Krajevni odbor v Slovenski Bistrici priključi z vsemi člani in premoženjem Sreskemu odboru Udruž. vojnih invalidov v Mariboru, kakor je tudi to po pravilih predvideno. Do preklica pa se še bodo uradne ure vršile vsako nedeljo dopolne v Slov. Bistrici od strani Sreskega odbora mariborskega, kar si radi tega tamkaj bivajoči člani prihranijo vozne stroške v Maribor radi raznih in potrebnih prošenj v eni ali drugi zadevi. Tajniške posle bo

Ptujsko polje

Ptuj. (Zaključek gospodinjkega tečaja na dekliški okoliški šoli v Ptuj.) Pravkar se je zaključil na dekliški okoliški šoli gospodinjski tečaj, ki uspešno deluje že 7. leto. Vsakokrat se usposobi v tem tečaju okoli 20 deklet za dobre gospodinje in matere. Tu se dekleta učijo vsega, kar je potrebno zlasti gospodinjstvom v podeželju, pri tem se pa ne pozablja tudi na versko-moralno vzgojo gojenk. Letos ni bilo vsakoletne slovesne proslave sklepa tečaja zaradi težkih gospodarskih razmer. Tečajnice so imele skupno sv. obhajilo in sv. mašo v minoritski cerkvi, narkar je bila v dekliški okoliški šoli prisrčna domača slovesnost, ki so se je udeležile le gojenke tečaja z učiteljci. V sklepnem govoru je voditeljica tečaja gđ. Ljudmila Gulin naročala svojim gojenkam, naj bodo zveste sv. veri, domači grudi, narodu in državi ter naj v tem duhu vzgajajo tudi svoje bodoče družine.

Haloze

Sv. Andraž v Halozah. Na Marijin praznik, 25. marca, so priredili naši pridni otroci svojim dobrim mamicam nad vse uspelo prireditve, ki so jo ponovili v nedeljo, 30. marca. Na sporedu so bili mični prizori, pesmi in deklamacije. Z največjim navdušenjem smo sprejeli vest, da je stopil na prestol slavnih Karadjordjevičev naš mladi kralj Peter II. Na vseh hišah v trgu Sv. Andraža so veselo zavihrale zastave, kakor še nikoli poprej.

Dravinjska dolina

Loče pri Poljčanah. Naše prosvetno društvo je z dekliško Marijino družbo in dekliškim krožkom priredilo 3krat materinsko proslavo in sicer 22. marca zvečer, 23. marca popoldne in 25. marca popolden z deklamacijo, govorom in lepo ljudsko versko igro v 5 dejanjih: Lurška pastirica. So bila pač naša dekleta pridna, da so v tako kratkem času spravile kaj tako lepega skupaj. Obisk je pač pokazal, kako ljudje znajo ceniti take materinske proslave. Vsa čast in zahvala prirediteljem, zlasti g. kaplanu, ki je nosil vso težo prireditve na svojih ramah. Pa saj ima dosti široke, da lahko veliko nanje naloži. Čestitamo pa tudi dekletom, da so nam podale tako lepo materinsko proslavo! Bog jih živi, naša brhka dekleta! — Menda smo že tudi enkrat poročali, da se vrši pri nas pod okriljem občinskega rdečega križa bolničarski tečaj pod

Kakor na perutih je pohitel po stopnicah. In koga je dobil spodaj? Svojo teto, Jeruljo.

»Teta, teta, ljuba teta, ti si,« je zaklical bučno in zagrabil z obema rokama njeno desnico. »Ti edina me nisi pozabila!«

»Poba, Tonč, niti eno uro te nisem pozabila, in koliko sem molila zate, to zna samo naša Mati,« je ihlela ženica.

Bila je še vedno taisto bable, kakor pred tremi leti in se ni prav nič postarala. Njeni kodrast, skrbno počesani lasje niso prav nič osiveli, njen okrogli obraz z rdečimi lici je obdržal še vedno isti otroški izraz, v njenem gibanju ter kretanju je bilo še vse ono mirno ter ljubko od poprej. Tudi cvetlice, njene stalne spremljevalke, niso manjkale. Krog klobuka je nosila venec iz poljskih rož, iz košare so lukale pisane cvetke iz lončkov, z njene palice, katera je slonela poleg košare v kotu, sta se smejala šopka iz sveže utrغانih vrtnih cvetlic. Ginjen je gledal Judež Jeruljo:

»Teta, tako dobra kot ti, ni nikdo z menoj in ne bom pozabil nikdar, da si me obiskala... Kako dolgo si že na potu?«

»Ne dolgo. Danes pred 14 dnevi sem šla z doma,« je odgovorila Jerulja.

Žensče se je razgovorilo in začelo pripovedovati: »Veš, Tonč, jaz sem že bila enkrat tukaj; pred dvema

letoma, pa me niso spustili k tebi — vse beračenje je bilo zaman. Tokrat je šlo lahko, ker imam pisanje. Stavil ga je g. župnik in ga je pustil od sodišča podpisati ter kolkovati... Poba, poba, kar dopovedati ti ne morem, tako me veseli, da te zopet vidim. Mogoče ti ne bo več treba dolgo tukaj ostati. Naš Gospod ti je že davno odpustil — ti nisi imel zlobnega namena, niti znal nisi, kaj počenjaš. Z vašim dušnim pastirjem, z gorečim gospodom, sem že govorila in tudi on pravi, da si dober človek. Sedaj se hočem zahvaliti naši ljubi Gospej. Nisem te zastopaj priporočila Mariji na več kot sto krajev, da te sprejme v varstvo, Bogu hvala ter zahvala. Na povratu proti domu sem se oglasila pri Mariji v Rušah, v Puščavi in pri Sv. Križu pri Dravogradu... Žalibog so oveneli na potovanju k tebi šopki. Glej, enega sem nabrala zate pri Devici Mariji v Puščavi...«

Jerulja je potegnila iz košare šopek, ki je bil povezan iz pohorskih cvetk, vendar cvetja ni ubilo več — je odpadlo, viselo je ovenelo... »Škoda! Škoda! Škoda! Bile so potrpane na hribčku v Puščavi in so bile tako ljubke!« je vzdihovalo bable. Judež je hlastno pograbil šopek, poljubil je ovenelo cvetje in je kriknil: »Iz domačih krajev ste, s planin! Bog vas živi! Bog vas živi!«

»Poglej, tukajle imam še lepši šopek zate,« je vzkliknilo žensče in vzela enega od šopkov s palice; »tega sem včeraj naberačila.«

mladi mož, in ne previško!«

Ptice uče govoriti. O italijanskih trgovcih s pticami in rejcih ptic pravijo, da imajo poseben talent, da naučijo ptice govorjenja. V resnici izvirajo najzanimivejše živali te vrste iz Italije ali pa vsaj iz rok italijanskih strokovnjakov, ki uče ptice govoriti. V novejšem času uporabljajo sicer drugod kot učilo čedalje bolj gramofonske plošče in tako izgubljajo italijanski učitelji ptic tudi čedalje bolj svoj posebni položaj. Najboljše »govornice« so slej ko prej papige in vrane, a tudi druge ptice se nauče nekoliko besed ali celih stavkov; Seveda ni govora o tem, da bi živali smisle besed, ki jih izgovarjajo, tudi razumele. Sčasoma sicer lahko po

(Dalje sledi)

vodstvom g. zdravnika in predsednika občinskega rdečega križa. Sedaj smo ta tečaj srečno zaključili z izpitom, ki ga je sijajno napravilo 30 udeležencev: 7 moških in 13 ženskih. Izpitno komisijo so tvorili: predsednik RK č. g. Modričnjak France, g. zdravnik dr. Ankerst Erik, banovinski zdravnik v Ločah in tajnik sreskega RK g. Gorenjak Ludvik iz Slov. Konjic. Tečajniki so zlasti pokazali izvrstno praktično znanje za prvo pomoč. Prvi tečaj je z uspehom zaključen, a upamo, da ne zadnji. Vsa čast udeležencem in vodstvu tečaja! Le tako naprej, pa ne bodo Loče veljale, da so zaplankane! — Zdjaj pa še vsem veselo alelujo in obilo pirhrov ter mir, mir za veliko noč, ki ga svet dati ne more! Bog živi!

Saleška dolina

Št. Ilj pri Velenju. Tečajnice, ki so posečale v šoli trimesečni gospodinjstvo-nadaljevalni tečaj, so ga zaključile v nedeljo, 30. marca. V razredu so pripravile razstavo ročnih del. Popoldne so pa pripravile v Društvenem domu tri dvodejanke. Celotna proslava je prav dobro uspela.

Savinjska dolina

Sv. Pavel pri Preboku. Opaža se razumnejše kmetovanje v naši okolici. Kmečki delavci že marsikje dobijo sedaj pri malici namesto jabolčnika — mlečno kavo poleg koruznega kruha. Sadno drevje so začeli sedaj tudi zanikrni sadjarji oskrbovati, pričakujejo dobre letine. Dveletna pozeba je napravila mnogo škode. Najbolj prizadeta je bila pri nas sorta »Ontario«. Nadomestitev posušenih dreves pa je težka zaradi pomanjkanja železa itak drugih drevesc po 20 din za komad. — Hmeljarji imamo še večinoma ves pridelek v svojih skladiščih. Po hmeljiščih že žvenketata motika in nož. Drugeje zopet orjejo in kopljejo globoko ukoreninjene stare sadike iz zemlje, v katero bodo posadili koruzo in krompir. — Sadjarska podružnica je naročila pri Kmet. gosp. zadrugi v Št. Vidu pri Stični semenski krompir »Bitnjek«. Ker se je bilo bati, da ne bi med prevozom zmrazil, smo ga prejeli šele 26. marca, in sicer 146 kg za 500 din. Poštnina in tovornina znaša 66.50 din. Krompir torej stane 1 kg 3.88 din. Prejeli smo podporo od kr. banske uprave in od občinske uprave. Člani sadjarske podružnice so prejeli krompir »Bitnjek« brezplačno pod pogoji, da ga v jeseni isto količino vrnejo podružnici v nadležni razdelitev. — V višjih legah pa marsikje pripravljajo do sedaj neobdelano zemljo in jo bodo posadili s sončnicami, da si iz njih pridelajo olja za domačo uporabo.

Celjska okolica

Iz celjske okolice. Delavska žena in mati nam piše: Mnogokrat se poroča o naši mladini, kakšna da je, da lenari, berači in včasih tudi krade. Me matere in žene dobro vemo, da je brezposelnost kriva tega. Delo ni pravilno razdeljeno, da bi vsak dobil zaposlitev po svojem stanu. Revni, ki nimamo nobenih sredstev, smo na cesti brez dela; potem pa se jim očita, da so delomržeži človeka kar srce boli, ko vidi, da mladina nima ne obleke ne hrane ter se navadi lenuharenja. Za vsako ceno

pa tudi ne moremo delati, ko je takšna draginja. Naj bi se razmere na delovnem trgu uredile. Me matere z veliko skrbjo gledamo, kaj bo iz naših otrok. Zato prosimo merodajne odpomoči!

Galicija pri Celju. V nedeljo, 23. marca, se je vršil po večernicah v župnišču občni zbor tukajšnjega prosvetnega društva. Udeležilo se ga je lepo število gališke mladine. Izvoljen je bil nov odbor z agilnim organizatorjem Francem Štefančičem na čelu. Pristopilo je tudi veliko novih članov. Društvo šteje sedaj 55 članov. Vsa gališka župnija z veseljem pričakuje 13. julij. Ta dan bo namreč daroval prvo sveto daritev naš domačin g. Feliks Podpečan. Na to slovesnost se že sedaj pripravljamo.

Šmarnski kraji

Šmarje pri Jelšah. Ne oglašja se rada ne ustno ne pismeno, zato pa dela in se trudi tembolj za blagor svojih sookoličanov. In to je naša gasilska četa in z njo vred tudi vseh 25 čet celega našega okraja Šmarje pri Jelšah. Zato jih radi imamo in jih vsaj za velikonočne praznike lepo pozdravljamo in obenem bodrimo, naj vedno ostanemo zvesti armadi sv. Florijana, za varnost naših krajev skrbijo in prav korajžno rdečega petelina podijo. Lansko poletje so si zelo umestno prezidali svoj gasilski dom ob stari rimski cesti proti Korpulam ter ga v prvo vrsto postavili z dozidavo velike dvorane in še drugih potrebnih prostorov. To je bilo veselje, ko so se k slovesni blagoslovitvi zbrale množice gasilstva naklonjenega ljudstva, predvsem pa različne čete ali vsaj njih zastopniki! Postavljajo se člani ob času sile in nesreče s svojo pomočjo, kakor tudi ob posebnih cerkvenih in domovinskih slovesnostih, postavlja se pa tudi njihov lep dom in ponosno gleda na belo cesto mimo Katol. doma

in Kovačičeve nove stavbe. Letošnjo drugo post- no nedeljo je bila prostorna dvorana napolnjena odposlancev vseh 26 čet gasilske župe šmarnskega okraja zaradi polaganja letnega obračuna. Veselila nas je vest, da šteje ta zveza 2086 članov-gasilcev in tudi za nujno bolniško oskrbo izvež- banih samaritanov in samaritank. Pozdravljamo zato: Aleluja! Na pomoč!

Laški kraj

Sv. Miklavž nad Laškim. V šoli smo imeli zaključek gospodinjstkega nadaljevalnega tečaja, katerega se je udeleževalo 12 deklet. Starši in dekleta so bili s tečajem zelo zadovoljni. Tečaj se bo prihodnjo zimo zopet vršil, ker je še dovolj priglašeni deklet, katera letos niso prišla na vrsto. — Vodovod v Brstovnici je napravljen. Zelo hvaležni smo bankski upravi za izdatno podporo, s katero je bila gradnja vodovoda omogočena. Prispevala je tudi država. Zelo potrebno pa je popravilo nekaterih občinskih cest, posebno od Sv. Miklavža čez Bukovje do Marije Gradca in iz Zabreža do Rimskih toplic. Popravilo stopnic na pešpoti od Sv. Miklavža v Rimske toplice pa se bo v kratkem izvršilo.

Laško. »Nova doba« prinaša dopis iz Laškega, v katerem opisuje primer, da so pri neki kmečki hiši jajca rajši doma pojedli kot pa da bi jih prodali po 80 par komad. Iz tega prihaja do zaključka, da kmet povzroča sedanjo draginjo. Gotovo je, da dopisnik »Nove dobe« malo pozna kmečke razmere, ko trdi take stvari. Kmečki stan pač najmanj odločuje o ceni svojih pridelkov, ampak razmere in čas, v katerem živimo. Kakor si kmet ni mogel pomagati takrat, ko so bile cene najnižje, ampak so to povzročile razmere, tako tudi ni prav, kmeta dolžiti sedanjih višjih cen kmečkih pridelkov, ker jih povzročajo drugi vzroki.

Trikrat podlegel igralni strasti

Iz japonske prestolnice Tokija poročajo: Nedavno je v bolnišnici japonskega mesta Kobe umrl v veliki revščini človek, ki je spadal k najslavnejšim lovcom na zveri in slone na svetu. Iz njegovih lastnih zapiskov, ki jih je zapustil Mat-Thieu Rudel, spoznamo, da ga je umičila igra in da je trikrat zaporedoma v najkrajšem času izgubil svoje težavno pridobljeno veliko premoženje z igro tamfui, ki je ena najbolj svojjskih iger na Daljnem vzhodu in je na Japonskem strogo prepovedana, a je dovoljena na Kitajskem in v Indokini in ki je zahtevala že na tisoče žrtev.

Tamfui je prav igra spretnosti, ki jo pa z veliko strastjo igrajo. Igralci narišejo s kredno velike kroge na tla, kamor napišejo številke. Nato skušajo z majhnimi noži zadevati številke v krogih, ki so si jih zapisali. Opazovalec kar ne more razumeti, kako utegne takšna preprosta igra igralce tako do strasti razvneti, tako da jo je Japonska morala najstrože prepovedati in se prestopki kaznujejo z ječo. Ma-

lokdad pa je bila ta igra nevarna Evropejcu, a rajni Mathieu Rude je bil tu izjema.

Svoje prvo premoženje si je napravil kot upravitelj nasadov v Indokini. Spoznal je igro tamfui, zašel je v njeno oblast in je postal berač. Nato je postal lovec na zveri in slone. Z bogatim plenom, s slonovo kostjo, s kožuho- vimo zveri in z dragulji se je čez tri leta vrnil iz džungle. A komaj je bil prišel v Hanoi in je svoje zaklade spravil v denar, ko ga je vnovič obsedla vražja igra in je spet iskal sreče v tamfuju. Toda ni bil zadosti spreten. Čez nekaj dni je bil že berač. Spet se je odpravil v džunglo, delal je več let ko črna živina in se je vrnil s premoženjem, ki ga je pa prav tako izgubil kot že dvakrat prej. Vsega v mrzlici in na koncu moči so ga prinesli v bolnišnico v Kobeju, kjer je končno umrl.

Če ste v zadregi, si pomagajte z oglašom v »Slovenskem gospodarju«!

izpolnitvi kakšne svoje želje skiepajo, da vsebuje stavek, ki ga izgovore, določeno vprašanje, a to je bolj stvar privajenosti nego pa umevanja. Najmodernejša knjižnica sveta bi bila skoraj uničena. Pri nekem napadu nemških letal na angleški Manchester so bombe razdejale tudi sloopje, v katerem se nahaja slovita manchester- ska knjižnica. Na srečo je knjižnica sama ostala nepoškodovana. Knjižnica v Manchesteru ima slovito zbirko prvih tiskanih knjig, kakor tudi mnogo rokopisov. Poleg tega so zbrani v tej knjižnici tudi vsi rokopisi, ki so bili pisani kdaj koli na blago, svilo ali kakšne druge tekstilije. Sedanje knjižnično poslopje so zidali med leti 1927 in 1930. Je to ena najmodernejših knjižnic

Januš Golec:

Hiči mariborskega mestnega sodnika

Ljudska povest iz junaške dobe obrambe Maribora pred Turki leta 1532.

Dolgi pouk je poslušal Janez pokorno kakor pri spovednici, se parkrat celo nasmehnil po dolgem času živahnim razlagam, pri slovesu je odvezal mošnjo za pasom in stisnil neznanu v roko precejšen ščep zlatnikov. Grajski se je globoko priklanjal bogati ter lahko zasluženi nagradi, hotel poljubiti dobrotniku roko, mu obljubil hvaležnost do groba ter mu zagotavljal siguren uspeh.

Od Podčetrka do samotne krčme

Po razstanku s podčetrčkim valpetom je odjezdil Janez s krdelecem po vozni poti do Prelaskega, odkoder mu je pokazal grajski na desno. Znočilo se je, dež se je vliil, ko so krenili jezdec s križpota na desno roko, kjer se je razprostirala hosta z ozkim prehodom do male cerkvice sv. Petra na Bučah. Od tam je vodila steza precej strmo ter se je izgubila v goščo. Popolna tema je zajela konjenico, ki se je pomikala naprej korakoma drug za drugim. Dež je plal skozi ovenelo listje, vihar je privijal

14 ter sukal vrhove bukovih in gabrovih dreves, človek ni videl niti peđenj pred seboj, le konji so štopali sigurno, dasi niso bili nikdar v teh kot v rogu temnih brlogih.

Janezovi dragonci so bili vajeni pojezdov po samotah, kjer imaš v še tako trdi noči vsaj nekaj razgleda okoli in pred seboj. Tajinstvena groza jih je spreletavala, ko so cokotali po gozdnem blatu in ni upal niti eden kaliti nočne tišine s povpraševanjem: kam jih vodi poveljnik v deževni noči skozi neprestane šume, katerih noče biti ne konca ne kraja?

Slednjič se je pričelo drevje vendar redčiti. Četica se je prerinila skozi hosto na nekako krčevino, iz katere je vabilo ob poti človeško bivališče z lučko. Vsi so si globoko oddahnili, ker jih je pomirila brleča sveča v nesigurni temi, katero je spremljal naliv.

Poveljnik je prekinil dolgotrajni molk z odrešilno pripombo: »Mislim, da smo na cilju, katerega mi je označil Podčetrčan.«

Do kože premočeni popotniki so se spustili s konj okrog prostore hiše z gospodarskimi poslopji. V gostilniški sobi je gorela radi pozne ure samo ena sveča. Stotnik je pojasnjeval, da so se ustavili in bodo nočili pod streho Jurija Pustiškega, kateri krčmari ob vozni poti Podčetrtek-Kozje-Podsreda.

Vojaki so začeli klicati krčmarja, ki se je hitro odzval ter prisvetil z leščerbo. Kakor hitro je presodil,

Ukanil ju je

1.

Pozderčeva stara sta sedela na podoknih. Od časa do časa je kateri spregovoril kako besedo, potem pa sta spet molčala. Šlo je za važno stvar, zaradi tega pogovor ni bil lahek.

Po daljšem presledku je stari nekam olajšano spregovoril:

»Imam ga!«

Žena ga je začudeno pogledala in vprašala:

»Kaj imaš?«

»Poskus bova napravila!«

Žena ga je še bolj začudeno pogledala.

»Kak poskus?«

»Dobro veš, kako 'ljubi' sorodniki prežijo na dediščino. Ker nimava otrok, bova morala zapustiti posestvo res kakemu sorodniku. Izbrala bova seveda najbolj vrednega. In sedaj bova naredila poskus, da se bo pokazalo, kateri bo najboljši.«

»Kako pa bova to naredila?«

»V poštev pridejo seveda le najbližji sorodniki, in sicer bratova družina ter Slamarjevi in Grahovi. Vsi troji imajo po več otrok.«

»In kaj misliš storiti?«

»Na videz bova vzela v službo najprej bratovega najstarejšega sina Jožeta, potem Slamarjevega najstarejšega in nazadnje Grahovega najstarejšega sina. Medtem bova vsakega opazovala in kateri bo najboljši, tistemu bova zapustila imetje.«

Stara je zadovoljno prikimala.

Zakonca sta bila tako zatopljena v pogovor, da nista opazila fanta, ki se je že prej približal hiši in za bezgovim grmom napeto prisluškoval. Ko je slišal, za kaj gre, se je hudomušno nasmehnil. Nekaj časa je še napejal ušesa, a ker ni slišal nič posebnega, je previdno smuknil za hišo in hitel do steze, ki je od druge strani vodila k Pozderčevim. Ko je bil za kakih sto korakov oddaljen, je spet zavil proti hiši. Spotoma je glasno žvižgal, da bi stara opozoril nase.

Pozderčeva sta res zaslišala žvižganje in pogledala proti stezi.

»Glej, glej, kdo prihaja!« je spregovorila stara.

»Križ božji, ravno Grahov Lojz!« je začudeno odvrnil stari.

Mladenič se je medtem približal hiši.

»Dober dan, dedek in babica!« je veselo pozdravil. »Prinesel sem vama grudo masla in nekaj jajc. Mati vama pošiljajo in vama voščijo dober tek. Rekli so tudi, da kar sporočita, ko bosta kaj potrebovala... Pa zbogom! Takoj moram dalje, ker grem kupovat bika.«

Ne da bi počakal na odgovor, jo je mahnil dalje. Žvižgal si je, kakor da bi šel v ogled.

Za ovinkom se je ustavil, s palico zapretel proti Pozderčevim in veselo dejal:

»Jaz vama bom poskus pošteno zasolil. Stara skopuha, videla bosta, s kom imata opravka. Čez leto dni bom jaz gospodaril pri Pozderčevih.«

Ko bi Pozderčeva vedela za fantove misli, ne bi bila njegovega daru tako vesela.

Vsa raznežena sta hvalila Grahove.

»To je vendar lepo od sestre, da nama je poslala masla in jajc!« je hvalil stari Pozdrec.

»Res je!« je prikimala žena. »Kaj, če bi z Lojzom najprej poskusila?«

»To ne gre!« je odkimal mož. »Najprej morava vzeti na dom bratovega najstarejšega, potem Slamarjevega Miho, ker je sin starejše sestre, in šele nazadnje pride na vrsto Lojz. Le naj gre vse lepo po vrsti, da ne bo kake zamere.«

2.

Pozdrec se je že naslednji dan oglasil pri bratu, ki je bil oženjen v sosedni vasi. Vsa družina ga je z začudenjem sprejela. Stari se ni zmenil za začudene poglede, ampak je kar brez uvoda začel:

»Ali bi mi hoteli dati v službo Jožeta. Saj veste, človek se stara in je vesel, če ima koga izmed domačih poleg sebe.«

Brat je pomembno pogledal ženo, nato pa dejal:

»Seveda! Prav radi! Mi imamo dovolj delavcev in bomo Jožeta lahko pogrešali.«

»Saj ne bo zastoj!« je rekel Pozdrec in je pri tem mislil na poskus.

»No, ta bi bila lepa, če bi za to zahtevali kako plačilo!« je odvrnil brat. »To bi bila sramota, če bi za to majhno uslugo zahtevali plačilo.«

Nato se je obrnil k sinu in mu rekel:

»Jože, le glej, da boš priden in skrben, kakor da bi bilo vse tvoje.«

Brat je pri tem mislil na lepo Pozderčevo posestvo in je že videl svojega Jožeta kot novega gospodarja. Za poskus seveda ni vedel.

Ko je Pozdrec odšel z Jožetom, je veselo poskočil in tako zaukal, da je odmevalo po vsej hiši...

Jože je bil že štiri tedne pri Pozderčevih in je pridno pomagal pri žetvi.

Nekega dne je sedel z velikim hlapcem na polju. Malicala sta: jedla kruh in praznila vrč, v katerem je bila pijača.

»Jože,« je začel hlapec, »ti si zadel terno. Kmalu boš gospodar pri Pozderčevih. Ali si kaj vesel?«

»Čemu bi se veselil?« je odvrnil Jože. »Tako veliko posestvo je za človeka veliko breme.«

»To je res! Če bi jaz podedoval tako posestvo, bi ga kar prodal in si z denarjem ustvaril prijetno življenje... Jaz bi že tako naredil.«

»Ali misliš, da bom jaz tak norec, da se bom mučil? Če res postanem gospodar, bo mojega kmetovanja prvo uro konec. Kakih šeststo tisoč dinarjev gotovo dobim za posestvo in s tem denarjem bom lahko igral gospoda...«

Jožetova usoda je bila s tem zapečaten. Že naslednji dan je stari Pozdrec poklical Jožeta k sebi in mu rekel:

»Ljubi Jože, prav lepa hvala za tvojo pomoč! Dalje te ne bom zadrževal, ker te bodo doma gotovo potrebovali. Plačilo boš drugič dobil. Saj razumeš?«

»Saj ni vredno besede,« je odvrnil Jože, ki ni vedel, za kaj gre, in je mislil, da je dedek meril na dediščino.

Poskušnje seveda ni prestal. Kako bi tudi mogel misliti, da je bil hlapec dedekov vohun.

»No, Jože se bo še pošteno opekel,« je menila Pozderka. »On si naj le zamisli posestvo, ki ga bo prodajal!«

Stari Pozdrec je izustil robato besedo na Jožetov račun, ker je bil zelo ponosen na svoje posestvo. Obenem pa je bil vesel, da se je prvi poskus tako hitro končal.

3.

Slamar je nekam ježno pogledal, ko je stari Pozdrec stopil v sobo.

Stari mi hotel opaziti jeznega pogleda, ampak je vprašal:

»Kako je z vašim Miho? Jaz bi ga za nekaj dni nujno potreboval. Bi ga hoteli pustiti z menoj?«

»Kaj boste pa z njim?« je vprašala Slamarica. »Saj je vendar Jože pri vas!«

»Bil je pri nas,« je odvrnil Pozdrec s posebnim poudarkom. »Sem ga že odslovil. Sicer pa ste vi prav tako bližnji sorodniki kakor bratovi in sem si mislil, da bo Miha kar pravi — saj veste, kaj mislim. Plačilo mu ne bo ušlo.«

Slamarjev obraz se je zjasnil.

»O plačilu ni govora,« je odvrnil in zamahnil z roko, obenem pa je pomembno pogledal ženo. Ta je že spočetka slutila, kaj misli brat in je poklicala Miho.

Miha, ki je bil pravi dolgin, se je leno privedal v sobo. V eni roki je imel dolg nož, v drugi pa velik kos kruha in slanine, ter je ravnodušno prežvekoval.

Stari Pozdrec ga je začudeno gledal. Prisiljeno se je nasmehnil in rekel:

»Dober tek, Miha! Le jej! Kdor hoče biti močan, mora dosti jesti. Pri nas boš potrebo-

da gre za precejšnje število oboroženih jezdecev, je pokazal prijazno lice in je povabil zapoznele, naj privežejo konje v hlevu, po šupah in kolarnici, njim samim bo postregel v sobah za mizo s pogretim vinom.

Dragonci so razmeščali konje in se čudili, da je na levo pod gostilno grmelo silovito padanje razbesnele vode, katera je morala skakati preko kamenitih prepadov.

Samotni gospodar je postregel številnim gostom s kruhom ter gorkim vinom z opozorilom, da se bodo morali zadovoljiti radi viharne noči z odpočitkom na senu ter slami, za njihovega velemožnega gospoda pa bo že pripravil posteljo v izbi. Vojaki so se naglo pokrepčali ter se porazgubili, kamor je kateri mogel, samo da je bil pod streho in si je lahko pretegniti od ježe in mokrote otrple ude po suhem ležišču.

Stotnik Janez in krčmar Jurij Pustišek sta se razgovarjala do petelinjega petja. Sicer sumljivo in v gozdni samoti naseljeni Pustišek je bil poštna kmečka duša iz spodnjih krajev. Častnik domače govorice se mu je prikupil na prvi pogled in radi tega mu je odgovarjal na vsa vprašanja odkrito, kakor domačin domačinu.

Stari Pustišek je itak uganil sam, da je cilj častnikove nočne poti pri tako slabem vremenu znamenita in bogznaj kako daleč po svetu znana vedeževalska postojanka rodbine Radoša. Preden je začel krčmarski lisjak

s pravimi odgovori na Janezova vprašanja, se je prezirljivo nasmehnil ter menil:

»Grajski sodniki zašijejo kmečke čarovnice radi vsake malenkosti ter popolnoma izmišljenih obdolžitvev, gospodskih pa ne pustijo samo pri miru, ampak jih graščaki celo sami naseljujejo in se zatekajo k njim po navete, kateri so sad resničnega vedeževanja!«

Po tej uvodni pripombi je prešel stari k stvari, ki je zanimala častniškega popotnika in radi katere se je podal v te zapuščene kraje. Krčmar je povedal odkrito, da je s čarovniškimi sosedi v dobrih odnosjih, prijatelj jim pa ne more biti, ker so tuji, bogznaj odkod.

Ker je dajal Jurij pojasnila v odlomkih ter raztreseno, ga je prosil Janez z nagrado v cekinu, naj mu zaupa lepo po vrsti vse, kar mu je znanega o Radoševih, kateri so pri grajskih in imenitnikih iz vseh krajev na glasu, da znajo s sigurnostjo povedati prošlost ter uganejo bodočnost. Stari gozdni klepin je pomaknil stol bliže radodarnemu radovednežu, potegnil na dolgo iz poliča in začel s pritajenim glasom, kakor se spodobi za tajinstvene zadeve:

Krčmarjeva razodetja

Radoševe — je nekako pihal iz sebe — je privedel nekod iz Dalmacije počsrečki grof pred dobrimi petimi leti. Preden so se pripeljali s svojo klozjo vred, so grajski izkrcili kakih pet streljajev od moje domačije goščo.

na svetu. Stavba je okrogla, ker v taki satvbi knjižnica laže posluje. Na dvorišču je velik vrt s klopni in mizami, kjer lahko čitaš in pišeš. Dostojen še nobena knjižnica ni bila zidana v taki obliki. Če jo gledaš iz zrakca, dobiš prej vtis stare arene, kakor pa znanstvene ustanove.

Na dan poroke izročijo japonske novice svojimi staršem vse darove, ki so jih prejeli od sorodnikov in znancev, da se na ta način vsaj malo oddolžijo staršem za trud, ki so ga imeli z njimi, ko so jih vzgajali.

Košnja na ledu. V okolici mesta Viipuri, ki je menja najbolj trpele v finski-ruski vojni, je šele sedaj pričela prava košnja, kakršne smo vajeni v poletnem času. Kmetje kosijo po enotnih močvirjih šele ta-

val precej moči, ker je posestvo veliko in polja brežna.«

»Miha, ki ni vedel, za kaj gre, je neumno zazijal.«

»Z dedekom boš šel!« ga je poučila mati. »Ne zijaj tako noro, ampak pojdi in se hitro obleci!«

»Pozderčev Jože je že odšel,« je dodal oče, »in zdaj bo dedek tebe vzela s seboj.«

»A, tako!« je zagodel fant. »Zdaj vem, koliko je udarila ura. Seveda bom šel.«

Miha je že osem dni bil pri Pozderčevih in je delal ko živina. Posestvo je bilo vredno truda. Tedaj pa se je primerilo, da sta z velikim hlapcem spravljal deteljo. Med pogovorom je Miha vprašal:

»Zakaj pa je Jože tako hitro odšel?«

»Zdi se mi, da mu hrana ni prijala,« je odvrnil hlapec s poudarkom in je poškilil proti Mihovemu žepu, ki je bil precej vzbočen.

»Jože je bil velik bedak!« je smehljaje odgovoril Miha. »Kdor dela, mora tudi jesti. Jaz sem že prvi dan iztaknil ključ od jedilne shrambe in se vsak dan založim z velikim kosom slanine ali klobase ter kruha. Tudi sedaj imam poln žep. Ali hočeš kos kruha in klobase?«

Ne da bi čakal na odgovor, je potegnil iz žepa zavitek. Hlapec je odrezal precejšen kos ter pri tem zabičal:

»Toda jezik za zobe!... In še nekaj: ključ od shrambe visi v kuhinji za sklednjekom... Si razumel?«

Hlapec je samo prikimal.

Naslednje jutro je sporočil Pozderek Mihi sledeče:

»Miha, mislim, da boš moral domov. Gotovo te bodo potrebovali, ker se začena delo v gozdu. Prav lepa hvala za trud, ki si ga imel pri nas! Račun bova že pozneje naredila... Saj me razumeš, kajne?«

Miha je prikimal. Povezal je svoje stvari skupaj, se poslovil in odšel v upanju, da se bo vrnil na Pozderčev dom kot dedič.

Komaj je izginil za ovinkom, je Pozderčevka dvignila pest in zapretila:

»Le čakaj, požeruh! Ne boš se več mastil s slanino in klobasami iz naših čebrov! Sreča, da smo tako hitro prišli na sled njegovi požrešnosti, drugače bi nam vse čebre izpraznil. Tak lopov!«

»Ne razburjaj se!« jo je miril mož. »Sedaj pride na vrsto Grahov Lojz. Radoveden sem, ali bo prestal preskušnjo.«

4.

Ko je Pozderek pri Grahovih izrazil svojo željo, ga je stari Grah nekam nezaupno pogledal. Nič kaj prijazno je zamomljal:

»Tako, za drvarja bi potreboval Lojza? Ne vem, kako bo? Trgovski posli sedaj več ne sejo. Le poglej si bikta, ki ga je bil zadnjič kupil! Par stotakov dobička bo gotovo dobil na njem.«

»Saj ne bo zastoj!« je zagodel Pozderek, kateremu Grahove besede niso bile dovolj. »Mislim, da se za tako lepo posestvo že izplača nekoliko truda!«

»To se lahko reče,« se je sedaj oglasila Grahovka. »Toda človek mora imeti neko gotovost.«

»Tako, tako — gotovost,« si je godel Pozderek in sedel.

»Veste, dedek, jaz ne bi rad bil podoben Jožetu in Slamarjevemu Mihi,« se je sedaj oglasil Lojz.

»Ali ti naj dam pismeno zagotovilo?« je skoraj malodušno vprašal Pozderek.

»Ne potrebujem pismenega zagotovila, vendar pa bi rad vedel, pri čem sem... Za navadnega dninarja ne grem. Rajši ostanem pri svoji živinski kupčiji. Tu sem sam svoj gospod in mi ne more nihče nič! In jaz imam rad svobodo.«

»Vidim,« je prikimal dedek. »To si podedel po materi.«

Nato je še dala beseda besedo, naposled pa je Lojz pristal na to, da gre z dedekom. — Nekaj dni nato sta Lojz in hlapec sedela v gozdu. Južinala sta in se pogovarjala.

»Moj Bog, kako boš srečen, ko boš gospodaril na Pozderčevini!« je vzkliknil hlapec.

»Kdo pa pravi, da bom gospodar?« je na videz začudeno vprašal Lojz.

»To že vendar slepec vidi!« je odgovoril hlapec. »Stara sta čisto nora vate. Kar venomer govorita o tebi in ugotavljata, da si popolnoma drugačen kot Jože in Miha.«

»Pustiva to!« je zamahnil z roko Lojz. »Dedek in babica sta še močna in ni govora o tem, da bi posestvo kmalu izročila.«

»No, pa pustiva!« je pritrdil hlapec. »Saj sem le tako mimogrede omenil to stvar. A ker sva že začela, bi ti eno stvar še rad povedal: na posestvu je precej dolga, ki ga stari sicer prikriva, toda pri prepisu bo prišel na dan. To sem ti povedal zato, da ne boš presenečen.«

Lojz se je nasmehnil in rekel:

»Dolg mi ne dela preveč skrbi. Imam namreč bogato nevesto in se bom takoj po prevzemu z njo oženil. Ona ima toliko denarja, da bova mogla poplačati vse dolgove... No, sedaj je pa res dovolj besedičenja. Pojdiva na delo!«

Nekaj dni pozneje je stari Pozderek nekam skrivnostno vprašal Lojza:

»Ali je res, da imaš bogato nevesto? Čemu pa še nisi nič znil o njej?«

»Čemu bi govoril o tej stvari, ko o poroki še ne more biti govora?«

»Ali je zelo bogata?« je vprašal stari.

»Toliko denarja gotovo ima ko vi dolgovi!« se je nasmehnil fant.

»Lojz, če je stvar o bogati nevesti resnična, potem ti raje danes ko jutri izročim posestvo.«

»To bo tudi potrebno,« je resno odvrnil Lojz, »ker praznih rok res ne morem pred njenega očeta.«

»Dobro, posestvo ti bom takoj izročil. Samo primeren užitek bom pridržal sebi in ženi. Dajal nama boš: dnevno dva litra mleka, vsak teden 15 jajc, kilogram masla, dve kili masti, tri kile mesa in slanine ter pet kil moke.«

Dedek in vnuk sta se še nekaj časa prerekala, nazadnje pa je stari naročil hlapcu, naj napreže. Nato so se zakonca in Lojz odpeljali k notarju, ki je naredil prepis posestva...

Lojz je postal gospodar na Pozderčevini in je ponosno hodil okrog. Sorodniki so mu zavidali in ga črtili, a on se za vse to ni zmenil.

Stara sta dobivala svoj užitek in nestrpnost čakala dneva, ko bo nova gospodinja prišla k hiši. Minuli pa so tedni in meseci, ne da bi Lojz znil kako besedo o ženitvi. Ko sta se stara naveličala čakanja, se je Pozderek nekoga dne oglasil:

»Lojz, kaj pa je s tvojo bogato nevesto?«

»Isto, kar z vašimi dolgovi, o katerih mi je govoril hlapec,« se je nasmehnil Lojz.

»A, tako!« je zagodel Pozderek.

»A, tako!« je zapiskala Pozderčevka.

Lojza sta pustila v sobi in poparjeno odšla v svojo čumnato. Tam je Pozderčevka iztresla svojo jezo nad možem.

»Tu imaš svojo preskušnjo, stari norec!« je zavpila nad njim. »Kdo bi mislil, da je tak lopov! Izročila sva mu posestvo, ker je rekel, da ima bogato nevesto, s katero se ne more poročiti, dokler ni gospodar. A vse je bilo le zlagano. No, lepo sva nasedla!«

»Stara, ne razburjaj se!« jo je miril mož. »Lojz naju je res potegnil, a pri vsem tem morava priznati, da je pridren človek in nama pri njem ničesar ne primanjkuje. Kar vesel me, da je bil še bolj prebrisan ko midva. Preskušnjo je dobro prestal. Pozderčevina pa je dobila skrbnega gospodarja.«

No, pa tudi nevesta je čez čas še prišla k hiši! Bila sicer ni bogata, zato pa je bila tembolj pridna in dobra s Pozderčevima. Lojz je dobro izbral in nazadnje tudi stari Pozderčevki ni bilo žal, da je dobil posestvo Lojz.

krat, ko pritisne mraz, ter zamrznejo močvirja. Iznad spodnje ledene plasti štrli močna trava kvišku, in to kosijo kmetje zares na ledu, kajti poleti sploh ne morejo priti na močvirja.

»Moderna« otroška igra. Francoski otroci so si izmislili novo igro. Igrajo se »begunce«. Vse, kar so videli na pobegu, sedaj ponavljajo v igri: vzamejo otroške vozičke, zavijajo odeje, vzglavnike, rjuhe, obleke, vse nalože na voz, ves tovor pritrdijo z vrvice in se podajo na »daljno pot«. Eilo bi res težko iznajti sodobnejšo igro. Toda komu ne krvavi srce pri misli na usodo nedolžnih otrok, ki žive v tako žalostnih in grozot polnih časih, da najde še v njih nezavestno celo snov za svoje igre.

Pozidali so hišo z gospodarskimi pritklinami, izruvali panje in pripravili zemljo za obsetev. K naseljeniški družini Radoša spada mati Agripina z dvema odraslima hčerka Hozano in Bibiano in še dva velika sina sta pri hiši. Glavna čarovnica je stara, pomagata ji pa obe čedni hčerki, o katerih govorijo, da se radi oglašajo pri njima grajski bolj nezadovoljni poročeni gospodje. Sinova čuvata dom in obdelujeta kake tri njive, ki so popolnoma v gošči in kamor ne pustijo nikogar. Razširjene so govornice, da se podi po teh hostnih krčevinah kačja, kuščarska ter razna druga čarovniška golazen. Jaz sam sem videl na teh prostorih močno dišečo zelenjavo, zdravilne rastline ter rože. Moram še dodati, da so Radoševe hčerke ranocelnice, kakor jih ne premore boljših vse cesarstvo, saj se zatekajo k njim bolniki iz gradov in mest.

Dostop do čarovniške domačije ni dovoljen navadnim kmečkim sirotam. Vsak, kateremu se naj postreže z vedeževanjem ali z zdravili, mora imeti gosposko obleko in od daleč vidno ter debelo možnjo za pasom. Kmečkega človeka, kateri bi slučajno zablodil do Radoševih, naženejo hudi psi.

Kakor hitro je odšel radovedni gospod na mizo od čarovnic zahtevano zlato, mu povejo, kar ga je že doletelo in kar ga še bo. Vedežujejo s pomočjo vodne pare, čitajo človeško usodo z roke, višek njihovega razgovora

z nadnaravnimi silami se odigrava pri temle vodopadu kak streljaj od moje hiše, ki prihrumi iz podzemeljskih votlin ter se izgublja po globokem padcu preko skalovja v potok, kateri žene par mlinov.

Sploh pa, zakaj vam vse to pripovedujem, ko boste itak sami še danes dopoldne doživeli pri Radoševih več, nego je to mogoče opisati pri poliču vina. Prespite se v teje izbici par ur. Predpoldne enkrat pa vas popeljem sam do cilja, ker večje in povrh še oboroženo spremstvo ni dobrodošlo in brez tehtnih razlogov ne sme pod streho gosposkih čarovnic — tako je končal Jurij popis vedeževalk.

Janez je vedel, pri čem je in da mu z zlatniki nagrajeni podčetrtički valpet ni lagal, ko mu je nasvetoval ta zlodejev kot, kateri mu lahko edini pripomore do jasnitve neznosno moreče ga negotovosti.

Nočna pivca sta se razšla z obljubo, da bo gostu drugo predpoldne za kažipota sam krčmar, ki želi vele-možnemu gospodu vse najboljšje.

Kljub izmučenosti Janez ni mogel zatisniti očesa. Odganjala mu je potrebni spanec nenavadno bučanje vodopada. S pustiškovev pripovedovanjem prepovedana domišljija mu je slikala cele ure tako plašljive predstave, da je zapustil ob siju jesenskega sonca ležišče bolj zbit, nego je bil legel vanj.

(Dalje sledi)

Jež in lisica

Zivalska pravljica

Lisica je šla po polju in srečala ježa. Ustala ga je in mu dejala:

»Nekaj bi te rada vprašala.«

»Le vprašuj!« je odvrnil jež.

»Povej mi, koliko pameti ima jež?«

»Eno pamet.«

»Ej, ljubi ježek, ena pamet je premalo. Lisica ima sto pameti in si vedno zna pomagati. Ena pamet je toliko ko nič. Jaz imam sto pameti, si slišal?«

»Slišal sem že, toda ne verjamem,« je smehljaje odgovoril jež. »Če hočeš, da ti bom verjel, mi moraš prisceti, da si resnico govorila.«

Potem je pokazal sosedno njivo in nadaljeval:

»Na tisti njivi je skrito sveto pismo. Pojdiva tja in tam boš na sveto pismo prisegla: Pri svetem pismu prisegam, da imam sto pameti! Potem ti bom verjel.«

»Dobro pojdiva!« je odgovorila lisica.

Nato sta jo mahnila proti njivi, na kateri je raslo zelje. Svetega pisma seveda ni bilo tam, pač pa past, ki je bila posuta z listjem, da bi bila nevidna. Jež je to vedel in hotel, da bi se lisica ujela, ker bi rad videl, kako se bo v svoji premetenosti rešila.

Ko sta prispela do pasti, je jež rekel:

»Tu je zakopano sveto pismo. Položi nanj prednjo desno nogo in priseži!«

Lisica je ubogala. Toda joj! Ko je pritisnila na past, se je ta sprožila in zgrabila nogo. Lisica je zavpila:

»Jo, joj! Kaj bo z menoj? Kako se bom rešila?«

Jež se je smejal in odvrnil:

»Sto pameti imaš! Iztuhtaj, kako se boš rešila. Zbogom!«

Obrnil se je, da bi odšel.

»Čakaj!« je obupno zavpila lisica. »Kaj naj storim, če pride kmet?«

»Naredi se mrtva in se ne premakni, četudi bi te udaril s palico. On bo mislil, da si res mrtva in bo odprl past. Ti pa potem hitro skoči in zbeži. Zbogom!«

Jež jo je odlomastil. Lisica je poslušala njegov nasvet. Ko je prišel kmet, se je naredila mrtva. Ta je bil vesel plena. Odprl je past, da bi lisico odnesel. Ta pa je skočila in zbežala.

Spotoma se je spomnila na ježa in občudovaje rekla:

»Ena pamet — pa tako silna!«

UGANITE!

Svojega gospodarja nosi, on pa njega? (Čevlji.)

Kako moraš hoditi, da čevljev ne strgaš? (Bos.)

Kdo pride v cerkev v vodoravni legi? (Novorojenček in mrtič.)

MALA OZNANILA

Cenik malim oznanilom

Vsaka beseda v malem oglasu stane za naročnike »Slov. gospodarja« 1 din, za nenaročnike 2 din. — Za Preklic, Poslano, Izjave se računa posamezna beseda 3 din. — Oglasni davek se zaračunava posebej. — Kdor oglašuje tako, da ne pove svojega naslova, ampak mora zbirati uprava lista prijave, doplača še 5 din. — Mali oglasi se morajo brez izjemno plačati naprej, sicer se ne objavijo. — Kdor hoče odgovor ali naslov iz malih oznanil, mora priložiti znamko za 2 din, sicer se ne odgovarja. — Mala oznanila se sprejemajo najpozneje do ponedeljka zvečer, če je pa v torek praznik, pa do ponedeljka do 9. ure dopoldne.

SLUŽBE

Lončarski pomočnik in vajenec se sprejmeta takoj. Plača po dogovoru. Franc Relšp, lončar, Fram 13. 557

Dekle srednjih let, izučena kuharica, razumna vseh gospodinjstkih in gospodarskih del, želi službo kot samostojna gospodinja na večje posestvo. Naslov v upravi. 623

POSESTVA

Prodam takoj majhno posestvo blizu cerkve. Marija Majerič, Sv. Anton v Slov. gor. 621

RAZNO:

Nogavice, perilo, moško, žensko modo, galanterijo, konfekcijo, denarnice, pletenine, trikotažo, odeje (koce), šiviljske potrebščine itd. kupite ve vedno ugodno v trgovini Andrej Oset, Koroška cesta 26 (poleg tržnice, vogal Vodnikov trg). 600

Mostin, esenca za pripravljane odlične in zdrave domače pijače za 300 litrov v originalnih steklenicah priporoča drogerija Ivan Thür, Maribor, Gosposka ulica 19. 588

Vodne turbine, venecijanke, mline, transmisije itd. izdeluje najceneje Strojno podjetje Ing. Borštinar, Ljubljana, Sv. Jerneja c. 13. 334

Mnogo denarja si prihranite, ako prinesete v popravilo vaše klobuke, kateri bodo zopet kot novi. Vsa popravila se sprejemajo od 10 din naprej. Kupujem veвериčeje in zajčje kože kakor tudi ovčjo volno. Se priporoča Babošek Vladko, klobučarstvo, Maribor, Vetrinjska 5. 407

Cunje, krojaške odpadke, star papir, ovčjo volno, svinjsko dlako, arovco, staro železje, kovine, baker, medenino kupi in plača najbolje: Arbeiter, Maribor, Dravska 5. 11

SPOMLADANSKI IN LETNI OSTANKI mariborskih tekstilnih tovarn, dobro uporabni in brez napake: paket Serija M 10—12 m kretona ali delaina za obelke, druka za predpasnike in svila za bluzo 200 din. — Paket Serija H 10 do 12 m oxforda, popelina in svile za srajce H—1 220 din; samo popelina in svile enake mere H—2 230 din. — Paket Kosmos D 10—12 metrov delaina in svilo za obleko in dečlo in druk ali svila za predpasnik 240 din. — Paket Serija T 4 m volnenega blaga, dokler traja zaloga za staro ceno: T—1 130 din, T—2 160 din, T—3 180 din, T—4 200 din. — Paket Serija Z 3 m štofa za moško obleko ali kostum Z—1 250 din, Z—2 300 din, Z—3 360 din, Z—4 400 din, Z—5 gladko sukno v rjavi ali modri barvi 450 din, nadalje za veliko noč specialni paket, rižasti, modri ali črni kamgarn Z—6 500 din, Z—7 600 din. — Cela podloga za obleko A—180, B—210 din. — Neodgovarjajoče zamenjam, pri dveh ali več paketih primeren popust. Ker se cene blagu dnevno zvišujejo, priporočamo takojšnje naročilo. Vzorcev ne razpošiljamo, ker se isti stajno menjajo. Razpošiljalnica Kosmos, Maribor, Razlagova 24, II. nadstropje.

Negovati zobe pomeni varovati zdravje!

Sargov

KALODONT

proti zobnemu kamnu

Birma se bliža!

Kupite pravočasno obleke za svoje birmanke in birmanke! Lahko in dobro boste izbrali in po najnižjih cenah kupili v trgovini 395

»OSTANKI« I. MACUN

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 8.

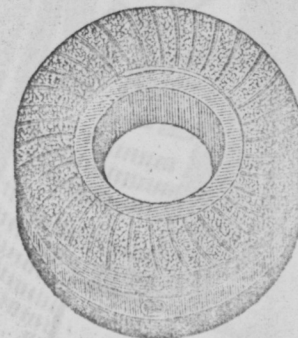
Ali verjamete, da prodajamo crep de chin svilo v vseh barvah še po 19 din? — Prepričajte se!

PRVO JUGOSLOVANSKO MLINOSTAVSKO PODJETJE

S. FORSTNERIČ

MARIBOR - MELJE

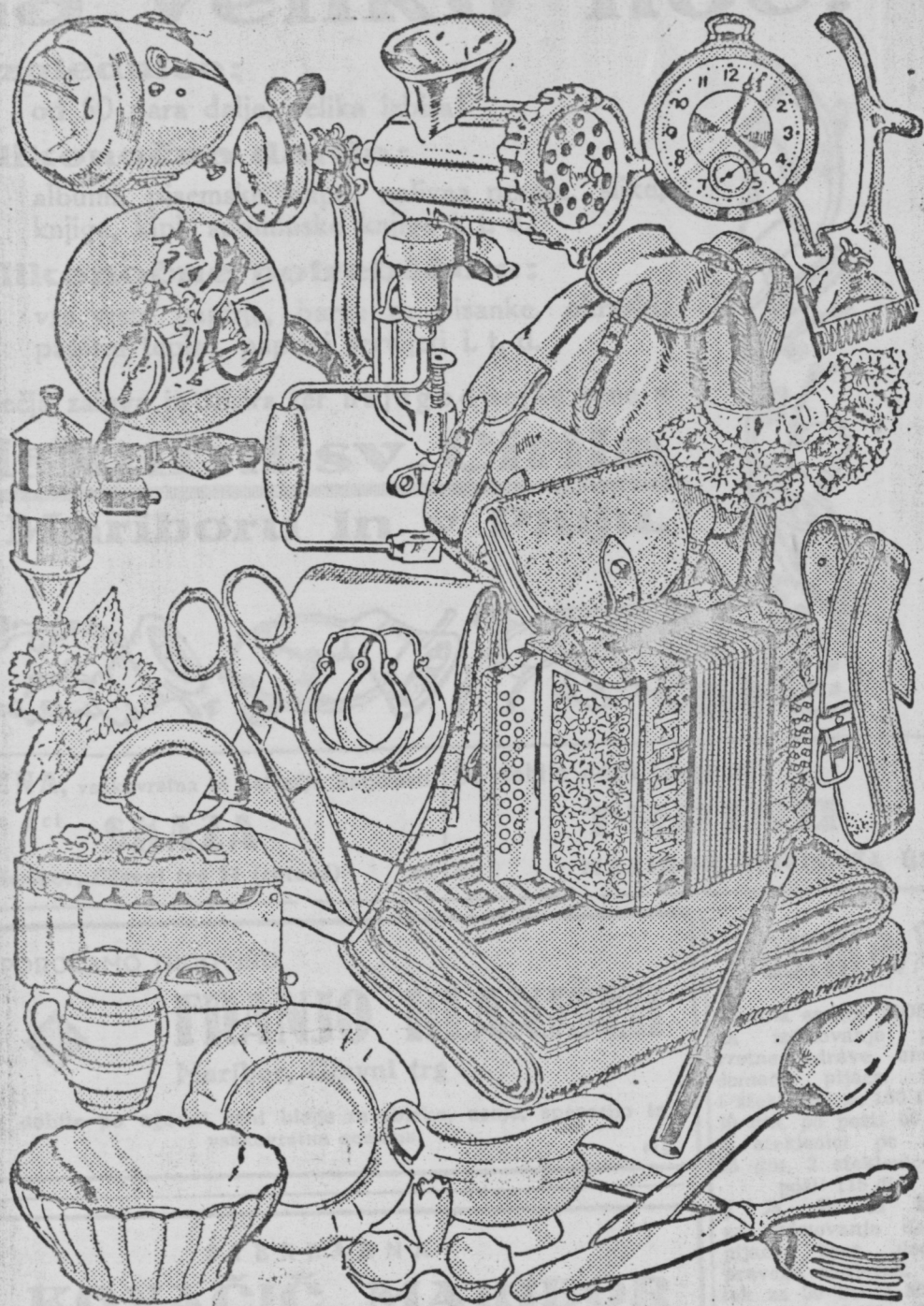
Izdeluje vse mlinske stroje, domače mline in mlinske kamne samobrusilce.

Domači mlini so izrečno opremljeni samo z umetnimi mlinskimi kamni samobrusilci, ki jih ni treba ostriti ne klepati.

615

Kupujte pri naših inserentih!

NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI!

ZAHTEVAJTE TAKOJ NAJNOVEJSI CENIK!

Sternceki
CELJE 57

MALA OZNANILA

RAZNO:

Pozor! Vsaokvrsne rabljene stroje, orodje in železne, litinske ter druge kovinske predmete, cunje, papir, gumij in steklovino, kupuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka Justin Gustinčič, Maribor, Kneza Koclja ul. št. 14. Telefon 21-30. Podružnica vogal Ptujске in Tržaške ceste. Telefon 24-94. 304

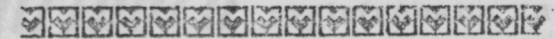
Jablus-Jabolčnik. Ako nimate nič sadjevca ali ga bo premalo, naročite »Jablus«, iz katerih snovi napravite izvrsten in zelo okusen jabolčnik tudi brez vsakega pravega sadjevca. Jablus je sestavljen po navodilu raj. gospoda dr. I. Vošnjaka, pa se tako tudi izdeluje. S poštnino stane 50 litrov 48.50 din, 100 litrov 79.50 din, 150 litrov 117.50 din. Za uspeh jamči čez tisoč pohvalnih dopisov. Glavno zastopstvo: »Renier«, Podčetrtek. 622

Olpadke cunj, papirja, vsakovrsne, kupujem po najvišji dnevni cenil. B. Železnik, Maribor-Pobrežje, Cankarjeva 16, in nakupovalnici Maribor, Kopališka 28, ter vogal Ptujске-Tržaške (hiša Gustinčič). Telefon 27-43. 506

Kupim že rabljeno pa dobro ohranjeno zofo ali divan. Ponudbe je poslati trg. Junež, Podplat 12. 620

Gospodinja

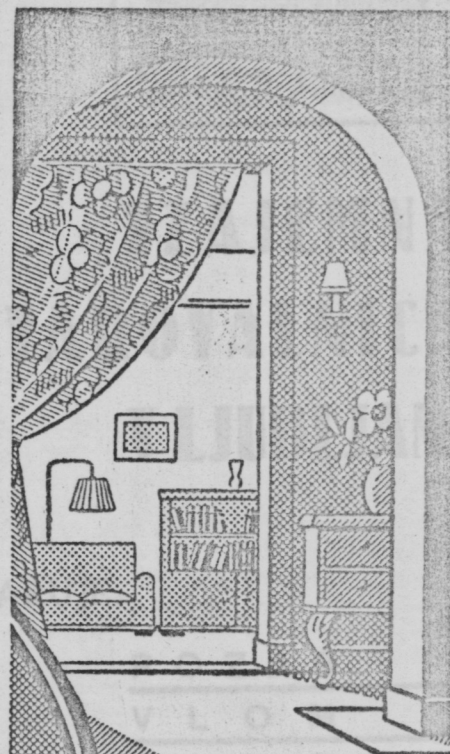
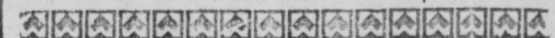
kadar hočete biti za vašo družino poceni in dobro postreženi, kot z nogavicami, jopicami, za otroke in odrasle srajcami, hlačami, čevljički, kapcami itd. pridite k »LUNA«, Maribor samo Glavni trg 24. 524 Vse pletenine iz lastne pletarne!

Za Veliko noč

Vam nudi veliko izbiro moških in otroških oblek kakor tudi moških, ženskih in otroških čevljev po najnižjih cenah edino

A. TKALEC
Maribor, Glavni trg 4

VIM
čisti vse

VIM
ne praska

Za Veliko noč!

Razglednice:

od 50 para dalje, velika izbira!

Velikonočna darila:

albumi, pisemske mape, nalivna peresa, slike, knjige, kipi, spominske knjige i. t. d.

Velikonočne potrebščine:

vse vrste papirja, barve za pisanke, okraski, papirni tepihi, papirni servijeti i. t. d.

Največja zaloga in izbira ter najugodnejše cene v

Tiskarni sv. Cirila

v Mariboru in v Pljuju.

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA V LJUBLJANI

ZAVARUJE:

POZAR

VLOM

STEKLO

KASKO

JAMSTVO

NEZGODE

ZVONOVE

ŽIVLJENJE

KARITAS

SEMENA, vsakovrstna in največje kaljivosti, še dobite dosti blaga pri

dobite pri **SKAZA**

Maribor, Glavni trg 14 (rotovž)

616 617

TRPINU

MARIBOR, VETRINJSKA UL. 15

PRIPOROČAMO TRGOVINO

FRANJO KLANIŠEK

Maribor, Glavni trg

Tam dobite po ugodni ceni blago za obleke, usnje, specerijo in vsakovrstna semena.

619

MOSTIN

Mošna esenca MOSTIN za izdelovanje prvo-vrstne zdrave umetne domače pijače. Cena 1 steklenici za 150 litrov 30 din, po pošti 50 din, 2 steklenici po pošti 35 din, 3 steklenice po pošti 115 din.

JABLIN za izdelovanje domače pijače brez dodatka pravega sadjevca. Zavitek za 50 litrov 30 din, po pošti 42 din, 2 zavitka po pošti 75 din.

Zaloga
Drogerija Kanc
Maribor, Slovenska ulica
in vse podeželske trgo-vine.

V s a k

*slovenski gospodar zavaruje
sebe, svoje in svoje imetje
le pri naši zavarovalnici*

STEKLARNA

J. KOVAČIČ, MARIBOR

KOROŠKA C. 10 - TEL. 24-33 SLOVENSKA UL. 10 - TEL. 21-14

Velika zaloga stekla, porcelana, keramike itd. • Steklarstvo za zgradbe in notranjo opremo • Specialna delavnica za moderne okvirje • Brusilnica za steklo • izdelovanje egleđal.

618

Denar naložite najbolje in najvarneje pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici

v Mariboru

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Gosposka ulica 23

Ulica 10. oktobra

Hranilne vloge se obrestujejo po najugodnejši obrestni meri. Stanje hranilnih vlog din 53,000.000.-

KMETIJSKO DELO

LETO IV

Maribor dne 9. aprila 1941

Štev. 15

Martin Steblovnik:

Naša sadjereja in lovski zakon

Leteče kolone

Glede sadjarstva je bilo v zadnjih letih veliko storjenega. V današnjem položaju se mi di poleg gnojenja najbolj važno zatiranje kodljivcev, da bo več sadja in da bo po kakovosti boljše. Tudi sadje za prehrano važno. Za večje sadjarske okoliše naj bi se ustanovile leteče kolone, ki bi pod vodstvom strokovnjakov prepotovale okoliš in sadno drevje ravilno oskrbovale, zlasti škropile. S tem, da ekateri sadjarji in nekatere skupine škropijo adno drevje in tako uničujejo sadne škodljivce in bolezn, je sicer nekaj narejenega, a ne eliko. Edino pri skupnem temeljitem postojanju bo borba proti škodljivcem uspela.

Prizadevanja za spremembo lovskega zakona. Čitatelji »Slov. gospodarja« bi mi zamerali, ko bi pri razpravi o sadjarstvu in o škodljivih sadnega drevja ne omenil zajca, odnosno zakona o lovu. Zdi se mi, da bolj ko si Sadarsko in vrtnarsko društvo, Kmetijska zbornica, Zupanska zveza in poleg teh kr. banska uprava prizadevajo pri osrednji vladi, izposlati spremembo lovskega zakona, bolj brezkrbno skačejo zajčki po naših drevesnicah in adovnjakih, grizejo drevje in delajo ogromno kodo.

Spomenica Sadjarskega in vrtnarskega društva. Sadjarsko in vrtnarsko društvo je izdalo zadevi posebno spomenico, ki jo navajam izvlečku:

Ker je pri nas sadjarstvo najdobitkanejša kmetijska panoga, se bolj in bolj širj. Ljudje pridno sadijo sadno drevje, ga skrbno oje in varujejo pred sovražniki. Ne morejo a se uspešno boriti proti najhujšemu sovražiku — zajcu, ki dela škodo, ko sadno drevje ad preobilnega dela še ni zavarovano, ali pa otom, če zapade nenadoma sneg, ali ko so malivi, vetrovi odnosno lahkomišelnne roke odtrani valovalna sredstva.

Zavarovanje samo pa zahteva pri večjem številu drevja izdatne stroške in zamudo časa. Poleg vsega tega je lovski zakon tako premišljeno sestavljen v korist lovcev, da je losega kake odškodnine radi zajčje škode 99% zključena.

Da bi se ugotovil obseg škode na drevju ter višina zanjo dobljenih odškov, potem pa še razmerje med škodo in dohodki, ki jih ima občina od lovskih zakupnin, je naša kr. banska uprava pod vodstvom svojih strokovnjakov, zlasti okrajnih kmetijskih referentov, brala vse ustrezajoče podatke, in sicer za zino 1939-40.

Iz sestavljenih pregledov se vidi, da je bila škoda ogromna, odškodnina skoraj enaka ničli, lovska zakupnina pa daleč pod višino škode. Omenjeno neugodno stanje pa ni posledica hule zime v preteklem letu, temveč se z malimi spremembami vedno ponavlja. To našo trditev dokazuje v uvodnem stavku navedeno lejšivo.

Vloga Kmetijske zbornice

Opiraje se na statistični pregled je naša Kmetijska zbornica nasloвила na pristojno ministrstvo za šume in rude vlogo, v kateri predaga najnujnejšo spremembo nekaterih členov lovskega zakona.

Predlogi, ki so bili po našem mnenju še veliko preskromni, so se opirali zlasti na določbe nekdanjega štajerskega zakona, ki ga je

spodrinil sedaj veljavni zakon. O tem je znano, da je bil predložen narodni skupščini nepričakovano brez sodelovanja kmečkih strokovnjakov in zato sprejet brez debate kot privesek proračunskemu zakonu.

Kakšen je bil dosedanji uspeh predloga Kmetijske zbornice? Ministrstvo za šume in rude ga je poslalo v oceno Osrednji zvezi lovskih društev, ki ga pa je v celoti odklonilo. Izjavo Lovske zveze je dobilo tudi naše društvo, menda kot odgovor na vse vloge, ki jih je zbornica v tem pogledu v teku let nasloвила na oblastva.

Stališče Lovske zveze

Lovska zveza je odklonilo stališče podprla z drugimi člani lovskega zakona, ki tudi nasprotujejo težnjam našega kmeta, z izmaličenjem zborničnih predlogov in z lovsкими spisi, ki so bili sestavljeni (da govorimo o lovci) po nekontroliranih podatkih odvisnih lovskih uslužbencev. V teh spisih do nebes povzdigujejo koristi lova, o škodi, ki jo povzroča lovstvo, pa popolnoma molče.

Lovska zveza se sklicuje tudi na tiste, iz lovskih zakonov iztrgane določbe, ki govore lovcem v prid, skrbno pa se izogiblje onih, ki varujejo sadjarje.

Glavno orožje Lovske zveze pa je obrekovanje in nečuvno sramotenje slovenskih kmetov-sadjarjev, banovinskih strokovnih uradnikov, naših občinskih odborov, Kmetijske zbornice in nekdanjih poslancev štajerskega deželnega zbora.

Navesti hočem nekaj stavkov, ki dokazujejo, kako Lovska zveza blati naše ljudi in njihove zastopnike.

Osrednja zveza lovskih društev piše: Način, kako so se podatki zbirali, je tako neresen, da prehaja v komedijo. Zbiranje podatkov je bilo brez kakršne koli kontrole in brez jamstva za resničnost. Kmetje, ki so mislili, da bodo dobili odškodnino, so se držali načela »zahtevaj čim več«, zato so navajali bajeslovne vsote in pristeli na rovaš zajca še vse drevje, ki je trpelo radi zime. Podatki niso bili od objek-

Ivan Dolinšek, Kamnica:

Naše sadjarstvo, njegove hibe in naloge za bodočnost

Pravilna odgoja v sadonosnikih

tudi občutno šepa. Ne le da propade ogromno sadnega naraščaja radi zanikrne oskrbe, še več ga propade radi škode, ki jo povzroči zajec, »okras narave«, kot ga imenujejo naši lovci. Zaradi športa, ki si ga lahko privoščijo na račun v tlačanskem smislu v tem oziru podložnega kmeta oni višji krogi, ki ne vedo, kako bi ubili svoj prosti čas in svoj odvišni denar, se tukaj trpi škodljivce, ki ogroža vse naše sadjarstvo. To žalostno poglavje, ki ga vedno znova načenjajo posamezniki v listu »Lovec« in v dnevnem časopisu, kaže žalostno sliko socialnega čuta posameznikov, ki si na naravnost odvraten način delajo še norca iz našega tolikanj prizadetega sadjarja. Če se najdejo vmes tudi kmetje, ki lov zagovarjajo, je to tembolj žalostno, ker pravi prislovica, da kmet, ki malo jaga, eno kravo na leto zajaga, kdor pa bolj, ta dve.

ktivnih in neinteresiranih oseb preizkušeni in ocenjeni. Naravno je, da so ugotovljene škode daleč nadkrilile vsako stvarnost.

Lovska društva so opazila, da se vpitje proti zajcu kot škodljivcu pojavlja največ tam, kjer želijo gotovi ljudje brezplačno, neomejeno in v vsakem času loviti vse, kar živi na polju in gozdu.

Želja po iztrebljenju zajca narekuje manj poljedelska potreba, kakor stremljenje, da se omogoči lov v vsakem času brez taks in stroškov.

Naš narod ne sme dobiti orožja v roke (tega nihče ni terjal — op. SVD), ker je hitre narave in za vsako malenkost zagradi za orožje, kakor vidimo iz dnevnikom, in ker zločinstvenost že z ozirom na čas, v katerem živimo, neprestano raste. Ubojstva, razbojništva itd. so na dnevnem redu.

Glede na zahtevo, da odločuje občinski svet o iztrebljanju zajca, ni potreba dokazovati, da prepuščanje take pristojnosti večini občinskih svetov v nobenem pogledu ne daje jamstva za strokovno in objektivno reševanje. V občinskih odborih naše kraljevine igrata na žalost vloge demagogija in osebni momenti.

Zajci niso v najhujši zimi naredili niti na nezavarovanem sadnem drevju toliko škode, kakor drugi škodljivci, pač pa naša zaostalost v oskrbi in vzgoji sadnega drevja, za kar bi Kmetijske zbornice imele široko torišče, da pomorejo sadjarstvu in ga povzdignejo.

Izgleda, da je Kmetijska zbornica nasledila kričačem in predložila svoje predloge, ne da bi stvar prej preizkusila strokovno in temeljito.

Poznana je stvar, da je nekdanji štajerski lovski zakon v tem pogledu produkt demagogije in nevednosti.

*

Menim, da oblastva takih »strokovnih« izjav ne morejo upoštevati. Čitatelji, ki so morebiti lovci, naj mi pa oprostijo, če trdim, da se je s takšno izjavo Zveza lovskih društev le nekoliko predaleč zaletela. Priznavam, da ima vsako društvo pravico, braniti koristi svojih članov, nobeno društvo pa nima pravice očitati drugim združenjem demagogije in nevednosti. Predlogi, ki jih je stavilo Sadjarsko in vrtnarsko društvo in Kmetijska zbornica, so bili temeljito premišljeni in utemeljeni.

Voluhar dela tudi veliko škodo, ki pa seveda ni niti senca one po zajcu. Tudi del le-te je pripisati skrbem lovcev, ki v mnogih okoliših postrelijo več domačih mačk in psov, ki stičejo po polju za mišmi in voluharji, kot pa zajcev, ter to še v številkah navajajo v svojem glasilu. Nobena mačka, ki se le količkaj oddalji od hiše, ni varna pred onimi, ki se štejejo kot pripadniki k plemeniti lovski družbi. Skrbeti bi bilo treba za poučne tečaje pri zatiranju voluharja.

K pravilnemu sadjarstvu bi lahko mnogo pripomogle številne organizacije, ki jih imamo pri nas toliko kot morda nikjer drugje na svetu. Imamo tudi cel kader visoko izobraženih strokovnjakov, imamo zadruge, Kmetijsko družbo, kmetijske odbore, Kmetijsko zbornico, Kmečko zvezo, da, celo vrsto organizacij in številna predavanja ter tečaji pričajo, da se dela v smeri pospeševanja kmetijstva v ve-

lik, da, izredni meri. Uspeh vendar ni zadovoljiv, imamo celo vtis, da sadjarstvo peša. Zato bo morda primerno, da na tem mestu kritično presodimo delo pri pospeševanju kmetijstva.

Kritika je potrebna. Tvorec tega referata ima glavni poklic: drevesničar ali gojilec sadnega naraščaja. Da sem v tem poklicu nekaj napredoval, se imam zahvaliti v prvi vrsti kritiki sadjarjev, ki so me stalno opozarjali na mnoge napake. Ni mi bila ljuba ta kritika, toda nobena odgoja bi ne bila napravila tega, kakor taka razna ljubezniva ali tudi strupena kritika. Zato ne bo prav nič odveč, če danes pregledamo in kritično premostimo vse delo pri pospeševanju kmetijstva, oziroma v prvi vrsti sadjarstva.

Kmetijske šole

so poklicane, da v prvi vrsti delujejo za napredek v kmetijstvu s tem, da vzgojijo kmečke mladeniče v izučene kmete, ki naj kmetu sebi v prid in vsej okolici v zgled. To svojo nalogo naše kmetijske šole več ali manj dobro vršijo. Vendar se mi dozdeva, da uspehi niso vselej zadovoljivi. Tako je n. pr. na seji kmetijskega odbora v Mariboru to leto bil izrečen očitek, da se absolutni kmetijskih šol navadno odtujijo kmetijstvu in postanejo največ orožniki, finačni stražniki, jetniški pazniki in kdo ve kaj vse, le kmetje nočejo ostati.

Ta trditve ni docela točna, nekaj je pa le res. Brez krivde pri tem niso kmetijske šole in njihova ureditev. Pred nekoliko leti se je čul očitek, da morajo učenci na kmetijskih šolah preveč delati, in sicer tudi ona dela, ki jih že z doma znajo. Za svojo osebo bi si tega ne upal trditi, menim celo, da se premalo dela in meni se zdi, da se nikdar v življenju nisem navžil toliko prostega časa in toliko počitka kot v onih treh letih na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Nekaj drugega je pa res: fantje se na kmetijski šoli — vsaj v nekaterih primerih — odtujijo grudi. Po mojem mnenju je hiba kmetijskega šolstva v tem, da so kmetijstva naših kmetijskih šol preobširna, naravnost izrazito veleposestniška. Največ kmetij v Sloveniji je srednjih in malih ter take kmetije najbolj odgovarjajo našim krajem, ker jih lahko obdela družina sama brez številne tuje pomoči in se tako najbolj spolnjuje geslo blagopokojnega kralja Aleksandra: Zemlja bodi božja in tistega, ki jo obdeluje. Če pride zdaj sin takega kmeta na kmetijsko šolo in vidi tam docela veleposestniški način kmetijstva, se odtuji domači grudi, kjer ne more v vseh prilikah posnemati delo, kot se je vršilo na šoli. Potrebno je le še nekaj mladeniške puhlosti, ki je zlasti običajna v tisti starostni dobi, in tak domišljav mladenič je kljub kmetijskemu študiju za kmetijstvo izgubljen. Iskal bo kruh povsem drugod, zlasti če ne bo dobil odgovarjajoče službe na kakem veleposestvu. Delo na domačem skromnem rodnem posestvu se mu zdi že sramota. S tem nikakor ne trdim, da je to pravilo pri večini absolventov, toda številnih takih primerov se ne da vtajiti. Gospodarstva in načini kmetovanja na kmetijskih šolah bi se morali prilagoditi načinu večine naših kmetijskih obratov, to je malokmetijstvu.

Druga hiba naših kmetijskih šol je v preobremenitvi učnih moči. Sam sem doživel, da se je kar naprej in naprej vpregalo učne moči pri številnih tečajih in tam praktično kazalo mnoga dela, ki jih marsikateri učenec ni videl, premnogi tečajnik pa radi preplitve predizobrazbe docela napačno umeval. V času mojega šolanja na Vinarski šoli sem to zlasti občutil v času trajanja tečaja za pomočnike v sadjarstvu, ki se je vršil trikrat na leto v najbolj važnem času in je bil edini demonstrator v sadjarstvu tako zasežen pri poučevanju tečajnikov, da smo bili učenci prepuščeni takrat največ samim sebi in le premnoga važna dela nismo praktično preskusili, ker se pač demonstrator ni mogel razdeliti. Povezanost učencev, učiteljev in demonstratorjev je preveč rahla, ker se učne moči v najvažnejšem času

praktičnih del vprega v razne tečaje, predavanja in številna druga opravila ter se jih odteguje na ta način glavnemu namenu, izobraziti učence, zaradi katerih je v prvi vrsti šola ustanovljena. Tu kmetijsko šolstvo na vsak način šepa in namesto, da bi eni dobili popolno strokovno izobrazbo, doživljajo številni površno in se vzgoji na ta način neko vrsto diletantov, ki nimajo prave podlage za poznej-

še delo. To si upam trditi iz lastne izkušnje. Več kmetijskih šol, ki bodo urejene na podlagi našega malokmetijstva in kjer se bo učne moči pustilo, da vršijo glavno nalogo, vzgojiti razumne, delavne in poštene slovenske kmete in se ne bo njih moči cepilo na razne kraje, jih preobremenjevalo in na ta način utrujalo, bi bila dosegljiva želja našega kmetijstva.

(Dalje sledi)

Ne vezimo šperonov ob priliki spomladanske kopil

Dasiravno je bolje izvršiti globoko kop v vinogradu že jeseni, vendar mnogi izvršujejo to delo šele spomladi, Vzrok temu je po večini v navadi ali pa, ker kopi v jeseni radi slabega vremena in drugega nujnega dela ni bilo mogoče izvršiti.

Ob priliki globoke spomladanske kop v vinogradu je navada, da se obenem vežejo tudi šperoni (locni). To pa odločno odsvetujemo iz sledečih razlogov: prvič radi spomladanske slane, ki rada posmodi mladiče v aprilu in prvi polovici maja. Na nepovezanih šperonih slana ne naredi toliko škode kot na povezanih. Drugič so sedaj šperoni krhki in se radi lomijo. Lepše se upogibajo pozneje, ko so v polnem soku. Tretjič je škoda delovnih moči, ki se z vezanjem šperonov ob priliki kop s tem motijo. Za to delo se lahko uporabijo cene delovne moči, ki težkega dela ne zmorejo

več. Posebno sedaj, ko je za delavce radi vpo-klica na orožne vaje hudo, je škoda uporabljati močne delovne moči, ki jih pri kopu potrebujemo, še za vezanje šperonov.

Radi navedenega bomo torej vez šperonov orložili in jo izvršili šele po ledenih mozeih (v drugi polovici maja), ko se nevarnosti spomladanske slane ni treba več bati. Šperoni bodo v tem času tudi najbolj v soku in se bodo dali najlepše upogibati. Prav tako se nam ob tem času ni treba bati, da bi omeli mladiče, ki je že v drugi polovici maja tako veliko, da mora biti tisti, ki ga omete, že posebno neroden. Veliko bolj se lahko omete mladiče, oziroma napeti brsti, če šperone vežemo prej, ko mladice, oziroma brst odleti, če se ga le dotaknemo. Tudi zemlja je v drugi polovici maja toliko osehla, da se ni bati, da bi jo kdovekaj poteptali ob priliki vezanja šperonov (locnov).

Gospodarji, dajte krompir kalit!

Na našem trgu se pokaže kaj kmalu spomladi prvi krompir, ki ga pa večinoma uvažamo iz inozemstva. Šele ko cene padejo za tri četrtine, pride na trg naš krompir, in še ta je nekakšna mešanica vseh mogočih vrst. Kako vse drugače bi bilo, ko bi tudi naši gospodarji sprevideli, da je mnogo bolj gojiti dobro namizno vrsto krompirja, ki ima višjo ceno in je obenem tudi zgodnejša. Pri nas bi prav dobro uspevale tele vrste: Böhmov rani, kifeljčar in bintje. Če pa zgodnji krompir »damo kalit«, nam bo vsaj 2—4 tedne prej zrel.

V ta namen vzamemo primerne lesene zaboje, ki naj bodo do 10 cm visoki. V te zaboje naložimo semenski krompir tesno gomolj h gomolju, in sicer tako, da je glava — to je

tisti konec, ki ima največ očes — na vrhu, konec pa, na katerem je rastla korenina, pa pride na dnu. Tako naložene posode znesemo v svetlo sobo, ki je suha in hladna (6° C). Krompir prične kmalu kaliti. Kali so debele in močne, ker ima krompir dovolj svetlobe. Toda paziti moramo, da sonce ne bo sijalo na gomolje. Ko postanejo kali debele kot debel lešnik, znosimo krompir na vrt in ga previdno zakopljemo. Na dobro prekopani in pognojeni gredi naredimo 8 cm globoke jamice, vanje potikamo gomolje z glavo navzgor in previdno zasujemo. To delo opravljamo ob oblačnem vremenu. Če je nevarnost, da bi kalčki pomrzili, pokrijemo zemljo z žakljevino. Sedaj je ravno pravi čas, da damo krompir kalit!

Marjan Juvan:

Kmečki vrt

April v vrtu

V mesecu aprilu sejemo na vrtu v primer-no gredico: zelje, ohrovt, kolerabe, rožni kapus, solato in špinačo. Vse to bomo kasneje presajali na stalna mesta. Na stalno mesto pa posejemo še grah, solato, razne špinače in redkvico. Proti koncu meseca posadimo na prosto solato, rano zelje, kolerabe in ohrovt. Tudi rani krompir moramo kar posaditi. Če nastopi suša, moramo ob jutranjih urah pridno zalivati. Umevno je, da moramo tudi vrt temeljito osnažiti. V toplejših krajih sadimo ob koncu meseca že prvi fižol in s tem se bomo danes pomenili.

Fižol je doma iz Amerike in ga poznamo danes že čez tisoč vrst. V vrt sadimo le take sorte, ki jih uživamo še zelene, v strokih, in one, od katerih hočemo dobiti dobro seme. Ker pa je fižol silno občutljiv za mraz, ga sadimo tedaj, ko minejo nočne slane. Da imamo nizki ali grmičasti fižol in natiški ali preklar, je menda vsem znano. Manj pa vemo, kaka prst in lega komu prija.

Preklar ljubi bolj težko, globoko, a bolj vlažno zemljo, ki je bila prejšnje leto pognojena. Nizki fižol pa ima rajši bolj rahlo prst, zato tudi prej rodi. Za gnojenje z lesnim (bukovim) pepelom je fižol silno hvaležen in na tako gnojenem svetu rodi še enkrat več. Pre-

ko poletja polijemo grede z razredčeno gnoj-nico, in sicer vedno le med dežjem!

Na vrtu sadimo fižol v presledkih po tri tedne, da imamo vedno dovolj stročja do pozne jeseni. Na gredice pridejo tri vrste v medsebojni razdalji 30—40 cm narazen. V jamice denemo 3—5 zrn. Pri preklarju pa damo v jamice 3—6 zrnov, a posamezne jamice so oddaljene po 50 cm. Pametno je, da pred saditvijo zapičimo kole v zemljo, da ne poškodujemo semen in kasneje rastline. Mnogo se pa greši s tem, da fižol pregloboko sadimo. Pravilno je, da pride seme fižola le za 1—2 prsta globoko v zemljo.

Fižol, kot sem že omenil, nabiramo že stročji, ko so ti dosegli dve tretjini naravne velikosti, vendar moramo upoštevati to, da moramo fižol, od katerega hočemo dobiti zrno, pustiti popolnoma na miru. Zato odberemo posamezne prekle, jih zaznamujemo in samo te obramo. Drugače bi namreč pobrali najboljše stroke v zelenem stanju, ostale pa, ki so manj vredni, pustili zoreti. Ko fižol dozori, poruje-mo fižolovino s stroki, ki jih odberemo. Ko shranjujemo fižol za zimo, moramo strogo paziti, da ne pride med zrelo zrnje še nezrelo, ker bi se nam ves pridelek pokvaril.

Zapomniti pa si moramo, da se ne sme nikdar nabirati fižol, dokler je listje mokro od

dežja ali rose. S tem namreč prenašamo in pospešujemo razne bolezni na listju. Paziti pa moramo, da pri trganju ne poškodujemo cvetja in mlade ter nerazvite stroke.

Kot sem že omenil, imamo okoli tisoč vrst različnega fižola. Pri nas gojimo večji del domače sorte, ki so nekatere jako dobre. Vendar pa je prav, če pregledamo še izbor fižola, ki so ga sestavili naši strokovnjaki in je odobren od kr. banske uprave. Večina teh vrst ni za polje, marveč le bolj za vrtno zemljo in se uživa strožji. Ker pa so te sorte brezvitne (nežilaste), so posebno primerne za uživanje doma kot tudi za na trg.

Grmičarji z zelenimi brezvitnimi stroki:

Saxa je zelo dobra in zgodnja vrsta, ki je popolnoma brezvitna. Strok je raven in 12 cm dolg. Ker pa je zelo odporen proti pegavosti in je hitro v zorenju, se priporoča tudi za julijske in avgustove setve. Zrelo zrnje je rumenkasto-zeleno.

Konzerva pa cvete belo. Seme je marmorirano in tudi precej odporno. Strok je malo krajši. Stroki so zelo primerni za vlaganje in vkuhanje.

Hinrichov orjak je zelo rodovitna in precej odporna vrsta. Strok je do 15 cm dolg, seme je marmorirano. Dozori meseca julija.

Grmičarji z zelenimi, a nekoliko žilastimi stroki:

Sto za enega je precej pozna sorta, ki pa je močno odporna. Strok je kratek in ozek, seme je rumeno.

Grmičarji z rumenimi stroki:

Mont d'or je pri nas precej priljubljena vrsta z jakookusnimi stroki, ki pa niso posebno odporni proti pegavosti. Zrna so črnorjava.

Kralj maslencev ima močno ukrivljen strok z rumenkastim zrnem. Zori precej pozno. Primeren je za vkuhanje.

Superba dela močno košate zrne in zori bolj pozno. Strok je 15 cm dolg in precej raven, seme je belkasto. Primeren za vkuhanje, ker obdrži barvo.

Preklarji:

Weddingen je precej rodovitna in zgodaj zrela vrsta in jo pričnemo trgati že meseca avgusta. Strok je raven in precej dolg, seme je čisto belo.

Mojstrovina je prejšnji vrsti precej sorodna.

Imperator cvete in zori precej pozneje, je pa zelo okusen. Seme je belo.

Cipro je pri nas najbolj razširjen fižol, ki ga prav pogosto sade tudi po njivah. Največ se ga proda v inozemstvo. Seme je bledorumenkastoumazano z rjavimi pegami.

Kifeljčar, tudi krivček imenovan, je vsem znana sorta. Seme je vijoličasto in rjavkasto. Navadno pa se dobi pri nas čisto krivčkovo seme zelo težko, ker se je večinoma že izrodil.

Zlata krona je pa manj znani natiški fižol, ki cvete belo. Strok je debel, dolg in raven, a proti koncu ukrivljen.

Fižol nima mnogo sovražnikov, le varovati ga moramo pred mrazom, ga pravilno obirati in paziti, da ne postane rjast. Pred pegavostjo ga obvarujemo, če seme razkužimo z usplumom.

0 jalovosti goveje živine

Splošno se opaža, da v krajih visoko razvite živinoreje pojenjuje rodovitnost krav. Krava se sicer poja in muka, a ostane kljub tem znakom nerodovitna. Gornjedonavski živinorejci so stikali za vzrokom in zasumili, da mora biti nerodovitnost v neki zvezi s povečano mlečnostjo in težo krav. Ker je pojav nerodovitnosti precej splošen v krajih z bolj razvito živinorejo, so se njegovega raziskavanja lotili živinozdravniki in eden izmed njih, dr. Wille, je svoja dognanja podal v posebni knjigi.

Po dognanjih omenjenega živinozdravnika

je pojav nerodovitnosti, v kolikor ni utemeljen v boleznih, v resnici v zvezi z večjo mlečnostjo krav. Teletenje in molznost sta v živalskem telesu dve lastnosti, ki se ne dopolnjujeta, marveč si od neke meje nasprotujeta. Krava, ki daje mnogo mleka, ima močno krvno vime. Krvne stanice vimena so raztegnjene in napolnjene. Nasprotno pa mora kri krožiti v maternici in spolovilih, če naj krava obreji. Čim se nahaja preveč krvi v vimenu, mora krava ostati nerodovitna. Sicer morejo biti tudi drugi vzroki nerodovitnosti, pa pri pdravi kravi je največja verjetnost v navedenem.

Kako si živinorejec v takih primerih pomaga? Krave, ki se pojavijo, morajo biti najprej v zdravem, svetlem, zračnem hlevu, biti morajo primerno krmljene in se morajo dovolj gibati. A to še ni vse. Umetnim potom je treba nadalje doseči, da začne kri živahneje krožiti tudi v spolovilih. To je mogoče doseči na sledeči način: s pomočjo gumijaste cevke, ki je

na enem koncu razširjena v žogi podobno obliko, in katere drugi konec je preluknjan z malimi luknjicami, se vbrizgne v smeri maternice za nekako skodelico skuhane, 38—40 stopinj tople vode, v kateri smo po kuhanju raztopili žličico kreolina in lizola ali lizoforna. Vbrizg se izvrši s precejšnjim sunkom. Imenovani živinozdravnik svetuje, naj bi se tako postopalo pri vsaki kravi, in sicer predvsem pri telicah, ki se nočejo pojati, nadalje pri kravah in junicah dva dni po tem, ko smo jih gnali k biku, pri kravah v 4. ali 5. tednu po teletenju, in če se ne pojajo, v 8. ali 10. tednu. Ker je ta postopek za naše živinorejce še nekaj povsem novega, naj se izvede vsaj v prvih primerih vedno sporazumno in po možnosti ob živinozdravnikovi prisotnosti, ki bo prej ugotovil, če krava ne boleha na tej ali drugi notranji bolezni. Vsekakor pa je nasvet sam vreden, da si ga zaenkrat zapomnimo in pri prvi potrebi preizkusimo.

Razmnožujemo sobne rastline s potaknjenci!

Skoraj vse sobne rastline razmnožujemo s potaknjenci. Posebno se rade zakoreninijo fuksije, pelargonije, guanium, begonije, vanilije in še mnoge druge cvetice, kakor tudi pollesaste rastline.

Vrščiki, ki jih bomo vzeli za potaknjence, morajo biti zdravi, dozoreli, ne premeški. Potaknjenc odrežemo čim bliže staremu lesu, ali pa vzamemo še majhen del starejšega lesa ali rastline z njim. Te se posebno radi okoreninijo. Potaknjenci naj imajo 3—6 listov. Zadnji list odstranimo, ker bi ta itak odmril.

Rez izvršimo pod kolenom ali očesom. Ta pa mora biti popolnoma gladka in vzporedna s kolenčkom. Tu se namreč rana najhitreje zaceli, tvori se »kalus«, iz katerega poženo koreninice. Potaknjence vtikamo v zemljo le tako globoko, da stoje trdno. Čim bliže so površini, tem hitreje se vkoreninijo. Zemlja naj bo močno pomešana z mivko, da preprečimo gnitje. Posoda, v katero vtikamo potaknjence, naj bo globoka, da jo lahko pokrijemo s steklom. Potaknjence v loncih pa pokrijemo s steklenim zvoncem.

Potaknjence zalivamo bolj poredkoma, a orosimo jih večkrat dnevno, ker ljubijo vlažno toploto. Pred sončnimi žarki jih moramo senčiti. Dnevno jih moramo pregledati in odstraniti vse gnile liste.

Rože,

važno domače zdravilo in zaslužek revnih

Kitajski jeglič

(lat.: primula chinensis ali sinensis)

Med najbolj znane cvetke spadajo jeglič, ki jih poznamo nad 210 vrst. Pozdravljajo te med prvimi rastlinami, trobenticami kraj gozdov, po grmovju in na sončnih obronkih.

Kitajski jeglič je doma na južnem Kitajskem. Ima dolge pecljate liste, mnogocvrtne kobule in pitane cvete. Spada med lepotne rastline zmernejšega pasa in ne potrebuje pozimi več kot 1—2 stopinj Celzija. Ima mnogo različkov v vseh mogočih odtenkih rdeče barve. Lep je, raste rad in je zelo priljubljen. Pri nas ga dobiš za majhen denar pri vrtnarjih, ki ga goje čez zimo v cvetličnikih, poleti pa na prostem. Njegovo seme se seje od maja do junija. Preden se zasadi v lončke, ga je treba večkrat presaditi. Cvetje vso zimo, posebno pa na pomlad. Ljubiteljice rož ga zelo cenijo. Pri nas krasimo prav radi z njim oltarje. Malo komu je pa znano, da povzročata ljubka cvetica skoro neprebolen dražaj pri ljudeh, ki so zanj sprejemljivi. Kitajski jeglič izloča namreč kot nekatere druge rastline na svojih kratkih lasikah na cvetnih listih (na vencu itd.) brezbarvno, gosto, sluzasto snov, ki kristalizira monoklinsko. Netopljiva je v vodi in razredčeni solni kislini, topljiva pa v kalijevevemu lugu (10%), alkoholu (96%), etru, kloroformu in bencolu. Da se destilirati. Pri pogledu od strani se svetilka rumenkasto-zeleno.

Ko so vrščiki dobro zakoreninjeni, jih presadimo v majhne lončke z bolj rahlo zemljo. Pozneje pa jih ponovno presadimo v prst, ki ustreza posameznim vrstam.

Včasih želimo imeti bolj košate rastline, zato odščipnemo potaknjencu vršiček. Tako se cvetica bolj zgrmiči.

V Franciji in Italiji je razširjeno tudi razmnoževanje trdih, lesastih, sobnih okrasnih grmov na prav poseben način. V ta namen vzamemo lep, pokonci rastoč vršiček rastline, ki mu na primerem mestu napravimo po dolgem kratko zarezo, v katero vtaknemo kamenček, da ostane reza odprta. Vršiček ovijemo s pločevino ali lepenko v obliki škrniclja, ki ga pričvrstimo na deblo rastline. Prav tako privežemo tudi mladiko. Škrnicelj napolnimo z vresnico ali kako drugo lahko zemljo, dobro premešano z mivko. Zemljo pokrijemo z mahom in dobro zalijemo. Tako razmnoževanje se obnese le, če so poganjki mladi (1—3 leta stari) in trdno privezani, da jim veter, ko jih maje, ne potrga koreninic. Tudi na zalivanje ne smemo pozabiti.

Do jeseni so navadno že vsi zakoreninjeni. Previdno odvajamo ovoj, jih odrežemo od rastline-matere in jih vsadimo v lonce.

Nekateri ljudje so za to snov zelo občutljivi že od mladosti. Zadostuje rahel dotik in že se pojavi vnetje, ki traja čisto do sedem tednov, četudi ne prideš več v bližino teh jegličev. Vnetje je sorazmerno količini omenjene sluzaste snovi. Latentna doba znaša šest ur. Po naravi je vnetje najhujše drugi in tretji dan. Pozna se čisto po več mesecev. Pri ponovnem dotiku se razvije na istih mestih kot prvič, četudi ne pridejo vsa ta mesta v stik s sluzasto snovjo. V času vnetja je organizem bolj občutljiv tudi za druge dražljive snovi. Za sluzasto snov kitajskega jegliča je občutljivih kakih 40% ljudi. Posebno občutljivi so nežni deli kože.

Črni trn ali trnjolica

(lat.: prunus spinosa)

raste povsod, posebno pa ob robovih gozdov. Ima kot sneg bel droben cvet; ki se razcvete v aprilu in maju. Poedini grmi so beli kot šotori. Ob suhem vremenu se cvetje previdno obere in hitro na soncu posuši. Če se cvetje obere ob slabem vremenu in se slabo posuši, je cvetje rjave barve ter za čaj neporabno. Čaj od cvetja črnega trna se jemlje kot sredstvo za čiščenje krvi, potenje, zdravi bolezni pljuč, kašelj, povoljno deluje na krče, pospešuje izločanje scalice ter ugodno vpliva na delovanje želodca. Zreli plodovi popravljajo slab želodec, zaustavljajo proliv (drisko) in krvavenje ter zdravijo bolezni ledvic in mehurja. Zdravilnost črnega trna so poznali že stari grški in rimski zdravniki.

Evropski macesen

(lat.: larix europaea)

je zeleno iglasto drevo, ki izgubi jeseni igle. Debelo ima razpokano skorjo. Igle rastejo v šopih in so

meške ter travnatozelene. Majhne mačice tvorijo moško cvetje, žensko pa rdeči storžil. Cvete od aprila do maja. Rdeče cvetje blago diši. Notranje se uporablja terpentini (eno čajno žličko terpentinovnega olja se vlije v vročo vodo ter se vdihava para) proti pljučnim boleznim in gnilobi pljuč. Zelo dobro sredstvo je tudi (5—20 kapljic večkrat na dan kot emulzija ali zmes) proti boleznim spolnih organov, išijasu in želodčnemu kamnu. Zmes 10 g čistega terpentinovnega olja in 60 g ricinovega olja, ki se jemlje zjutraj v teku štirih ur dvakrat, uporabljamo uspešno proti trakulji. Zunanje se uporablja za klistirje proti napenjanju in glistam.

Luštrek

(lat.: *livisticum officinale*)

ali luštek se nahaja pri nas po vrtovih. Je to trpežna, mesnata, rjava korenika, v drugem letu do dva metra visoka. Ima vejasto steblo s pokončnimi vejami ter golimi, dvojnopernatimi, narobe jajčastimi listi. Cvete od junija do avgusta, rumen kobil. Korenina starejših rastlin se nabira spomladi, drugi del pa oktobra. Vsa rastlina, če je strta, zlasti pa korenina, diši močno balzamično in prijetno. Na začetku je sladkastega okusa, pozneje pa dišečega in neprijetnega. Kot čaj se upo-

rablja (10 g na pol litra vode) večkrat dnevno proti vodenici, napenjanju, proti zasluženju pljuč in sečnih organov ter za pospeševanje menstruacije (mesečnega perila). Zunanje se uporablja kot dodatek v kopeli za pojačanje trebušnih organov.

Mlečnik

(lat.: *chelidonium majus*)

najdemo povsod na grobljah in ob zidnih razpokah. Ima močno korenino z večdelnim stebлом, zeleno lopataste liste in rumeno cvetje. Cvete od maja do avgusta. Rastlina vsebuje rumen mleček. Svež sok vpliva blagodejno proti zlatenici in vodenici, revmi, protinju, zapeki, garjam. Sok se jemlje na ovsneni juhi v začetku po pol grama trikrat dnevno. Polagoma naj se zviša na štiri grame v treh porcijah. Večje količine so škodljive. Sok iz korenine in zelišč se priporoča proti zapeki, zlatenici in žolčnim kamnom, jetrnim in vranječnim boleznim, izostalem mesečnem perilu in sečnim težavam. Sok, ki se razredči z enakim delom žitnega žganja, naj nekaj dni stoji, nato se pa odlije čisto tekočino od usedline, ki se je nabrala na dnu. Ta sok se jemlje po 5 do 10 kapljic na dan. Čaj 15—20 g na liter vode uporabljamo — zelo previdno! — proti zlatenici in vodenici.

Kmečka trgovina

Cene po službeni tečajnici ljubljanske blagovne borze

Arka, jelka: hlodi I., II., monte 310—360 din, javni drogovi 290—340 din, Bordonali merilni 340—370 din, filerji do 5/6' 330—360 din, ostalih dimenzij 320—360 din škorete, kornične, od 16 cm dalje 680—700 din, škorete, paralelne, od 16 cm dalje 740—780 din, škorete, podmerne, od 10—15 cm 680—710 din, deske-plohi, kon., od 16 cm dalje 600—660 din, deske-plohi, par., od 16 cm dalje 670—700 din, les za celulozo (okroglice), belo očiščen 300—330 din, baratice, za 100 kg 100—110 din.

Bukev: hlodi od 30 cm dalje, I., II. 300 do 350 din, hlodi za furnir, čisti, od 40 cm dalje 320 do 370 din, deske-plohi, naravni, ostrorobi I., II. 650—700 din, deske-plohi, parjeni, ostrorobi, I., II. 725—825 din.

Hrast: hlodi I., II., premera od 30 cm dalje 350 do 500 din, bordonali 1000—1190 din, deske-plohi, boules 1160—1300 din, deske-plohi, neobrobjeni I., II. 900—1000 din, frizi I./II., širine 5, 6 in 7 cm 1190—1360 din, frizi I./II., širine od 8 do 12 cm 1350—1500 din.

Mecesen: deske-plohi, obrobjeni, ostrorobi, I./II., 18, 24, 38, 54 mm, od 16 cm <, 4 m 1275 do 1475 din.

Brest: plohi, neobrobjeni I., II. 800 do 900 din.

Javor: plohi, neobrobjeni I., II. 800—900 din.

Jesen: plohi, neobrobjeni I., II. 950—1060 din.

Lipa: plohi, neobrobjeni I., II. 800—900 din.

Parketni: hrastovi, za m² 80—100 din, bukovi, za m² 60—70 din.

Železniški pragovi 2.60 m 14 × 24: hrastovi, za 1 komad 50—60 din, bukovi, za 1 komad 30 do 40 din.

Drva za izvoz: bukova, za 100 kg 28—30 din, hrastova, za 100 kg 25—27 din.

Oglje: bukovo, vilano, za 100 kg 160—180 din.

Cene na mariborskem trgu

Zelenjava. Krompir 2—2.25 (merica 14 do 15 din), čebula 5—6, česen 16—20, zelje (komad) 1—4, kisló zelje 5, repa (komad) 0.50—1 din, kislá repa 3 din, karfijola (komad) 10—12 din, ohrov 0.50—3 din, zelena 0.50—3.50, peteršilj (šcper) 1 din, glavna solata (komad) 1—2 din, endivija 1 kg 12—14 din, mala solata (kupček) 1 din, regrat 1 din, špinača 1 din, vrtno korenje 1 din, koleraba 1.50 din, redkev (komad) 0.50 do 1 din, pesa 1—2 din.

Sadje. Jabolka 8—16 din, suhe slive 20—24 din, čeli orehi 16—18 din, luščeni 52 din, limona 0.75 do 1 din, oranža 1.50—4 din.

Žito (liter). Pšenica 4 din, rž 3.50—4 din, ječmen 3.50—4 din, koruza 3 din, oves 2—2.50 din, proso 4—5 din, ajda 3.50—4 din, ajdovo pšeno 9—11 din, fičol 6—8 din.

Mleko in mlečni izdelki. Mleko 3—3.50 din, smetana 12.50—17 din, surovo maslo 48—52 din, čajna 60 din, kuhano 48—52 din, domači sir 12 din.

Jajca 1—1.25 din.

Porutina. Kokoš 40—60 din, par piščancev 50—95 din, puran 50—95 din.

Kozliček 100 din.

Krne ni bilo na trgu.

Sejmi

15. aprila goveji in konjski: Ptuj; živinski in kramarski: št. Janž pri Dravogradu; tržni dan s svinjami: Trbovlje, Dolnja Lendava — 16. aprila živinski in kramarski: Razkrižje; svinjski: Celje, Ptuj, Trbovlje — 17. aprila tržni dan s svinjami: Turnišče v Prekmurju; živinski in kramarski: Nova cerkev pri Celju, Kapele pri Brežicah, Dol. Lendava — 18. aprila svinjski: Maribor — dne 19. aprila svinjski: Brežice, Celje, Trbovlje.

Razgovori z našimi naročniki

Skrajšan rok za tretjega sina. H. J. — Prošnja za skrajšan rok tretjemu sinu bi morebiti uspela le, ako je najstarejši brat najmanj že 5 let odpravljen od domačega posestva. Vložiti bi jo bilo treba na poveljstvo pristojnega vojaškega okrožja, kolkovati z 10 din ter priložiti 20 din kolek. Prošnjo naj sin odda ob priliki nabora.

Do kdaj se plačuje vojnica? F. F. — Vojnice Vam nikakor ni treba plačati do smrti, marveč do dopolnjenega 50. leta starosti. Obveza plačevanja prestane s koncem dotičnega leta, v katerem izpolnite 50. leto. Letos Vam je torej ne bo več treba plačati.

Kupec neče napraviti kupne pogodbe pri notarju. K. J. — Ustno sklenjena kupoprodajna pogodba je veljavna. Res je — ker gre za kos gozda — za pridobitev lastnine potreben še zemljiškoknjižni vpis lastninske pravice, pri čemur je treba predložiti pismeni zapis pogodbe. Pogodbo lahko sami sestavite ter jo daste kupcu v

podpis. Potrebna je le overovitev Vašega podpisa. Stvar kupca je, ali hoče doseči vpis svoje lastninske pravice v zemljiško knjigo. Vi nimate pravice razveljaviti pogodbo iz razloga, ker kupec neče napraviti pismene pogodbe. — Ako te kupec omenjeni kos gozda izročil svojemu vnuku, sme ta vnuk ta gozd izkoriščati, čeprav še ni vpisana lastninska pravica kupca, odn. vnuka. — Kar se tiče smrek, ki so bile Vam odkazane v posekanje, pa jih je posekal vnuk, imate pravico zahtevati odškodnino od kupca (strica): v primeru, ako je vnuk vedel, da je stric omenjene smreke odkazal Vam v posekanje, Vam jamči za škodo tudi vnuk kot prevzemnik.

Dolžnost brata, preskrbeti ubogo sestro. B. A. — Ako ste bili otroci z izročilno pogodbo, ki so jo sklenili Vaši starši leta 1912., prikrajšani v korist najstarejšega brata, ne morete danes, ko so minula že več kot tri leta od smrti staršev,

doseči izravnave. Imeli ste sicer pravico zahtevati dopolnitev nujnega dednega deleža, a je ta pravica zastarela v treh letih po smrti staršev. Potemtakem ne morete ničesar odstopiti svoji ubogi sestri. — Brat po občem državljanškem zakonu ni dolžan skrbeti za svojo sestro, zato ga žal ne boste mogli k temu prisiliti. Morda ga bo pa sram, da bi bila sestra navezana na podporo od strani občine in bo prostovoljno prevzel sestro v skrlo.

En prevžitkar umrl. — Delitev vžitka pridržane zemlje? M. A. — Ako sta si mož in žena izgovorila določen prevžitek, pridržala v hasnovanje njivo, polovico gozda, ni se pa nič določilo, kaj naj velja v primeru, da eden izmed vžitkarjev umre, tedaj se znižajo na polovico le one prevžitkarske dajatve, o katerih je jasno, da so za časa življenja obeh prevžitkarjev pripadale enemu le do polovice. Pri tem mislimo na živila in obleko. Glede hasnovanja njive in polovice gozda je pa stvar zelo sporna in bi v eventualni pravi sodišče najbrž odločilo, da ostane preživelemu prevžitkarju hasnovanje cele njive in omenjene polovice gozda neokrnjeno. — Gozd sme prevžitkarica hasnovati, odnosno les posekati le po gozdarskih pravilih. Ako se ona teh pravil ne drži in prekomerno izsekava gozd ter je podana nevarnost, da bi to izsekavanje nadaljevala, smete zahtevati zavarovanje in sicer v denarju. Dotični znesek bi morala prevžitkarica naložiti v kakem pupilarnovarnem zavodu. Ako ne more prevžitkarica dati zavarovanja v denarju, smete zahtevati, da prepusti gozd Vam v neomejeno lastništvo, morate ji pa plačati primerno odpravnino za odšlo hasnovanje. — Čeprav je prevžitkarica pridržano njivo izročila drugi hčeri, morate vzlic temu Vi še naprej njivo gnojiti in obdelovati, ako si je prevžitkarica v pogodbi izgovorila, da si njivo pridrži in da morate Vi pomagati njivo obdelovati ter gnojiti. — Ako ste z izročilno pogodbo prevzeli vse pritlikline in premičnine in se je ob času pogodbe na posestvu že nahajal stroj za mletje slanine ter je ta stroj kupil svoječasno izročevalec (tast), tedaj nima izročevalka pravice ta stroj naknadno dati komu drugemu. Stroj je Vaša last.

Gospodarska posvetovalnica

M. L. B. Med črno deteljo se splača sejati le seme laške ljulke, ki je kratkotrajna prav tako kot detelja. Vzemite je okrog eno tretjino semena detelje, to je dve tretjini deteljnega semena, eno tretjino pa semena laške ljulke. Laška ljulka hitro zraste in daje prav tako kot detelja obilno košnjo. Sejati med črno deteljo laško ljulko, se priporoča že iz tega ozira, ker pri krmljenju sve detelje v veliki meri odpadde nevarnost napenjanja, poleg tega pa napravi deteljo nekako užitnejšo.

O. J. S. pri C. Glede dobave in cene umetnih gnojil se obrnite na Osrednjo kmetijsko zadrugo v Mariboru, Meljska cesta 10, katera ima na razpolago tudi superfosfat. Bolje pa je, da uporabite superfosfat za gnojenje žitaric, ajde in koruze v dobi rasti, kot pa za gnojenje travnikov. Za travnike vzemite rajši apneni dušik ali pa mešano gnojilo Nitrofoskal. Superfosfat, ki je lahko topljiv in hitro učinkuje, namreč najbolj ugodno vpliva na tvorbo zrnja, na travnikih si pa želimo le veliko sočne trave, za kar pa pride v poštev dušik.

F. V. St. O. B. ob D. Belo sluz, ki jo vedno najdete pri odpadkih svoje breje-krave, spravite čimprej v primerno škatlo in jo nesite bližnjemu živinozdravniku v pregled. On Vam bo lahko na podlagi preiskave dal točna navodila za zdravljenje, povedal Vam pa bo tudi, če obstoja nevarnost za telička ali ne. Na daljavo Vam tega pač ne moremo povedati, ker to lahko na podlagi preiskave pove le živinozdravnik. Teliček in krava sta vsekakor vredna malenkostnih stroškov, ki jih boste imeli z živinozdravnikom.

K. V. V. P. Posredovalnice za prodajo zdravnih rož zaenkrat še nismo otvorili in je tudi ne bomo. Si boste že morali sami poiskati kupca za svoje zdravilne rože. Saj bi nas še kdo tožil, če bi se pečali s takim posredovanjem. Mislimo, da je dovolj, če dajemo nasvete za nabiranje.

Ne pozabite! »Slov. gospodarja« čita redno nad sto tisoč ljudi vsak teden, med njimi so taki, ki žele kupiti, kar imate vi na prodaj! Do kupca vam pomaga oglas v »Slov. gospodarju«!